

Veiligheids- en gezondheidsbeleid Zonnelicht locatie Waalstraat 28A

Inhoudsopgave:

Inleiding.....	1
Visie.....	1
Algemene doelstelling.....	2
Werkwijze.....	2
Huisregels.....	3
Vier-ogen principe.....	3
Achterwachtregeling.....	3
Gezondheidsrisico's.....	4
Veiligheidsrisico's.....	12
EHBO-regeling en ongevallen protocol.....	15
Communicatie en afstemming intern en extern.....	22
Ondersteuning en melding van klachten.....	23
Grensoverschrijdend gedrag.....	23

Bijlage 1: Protocol Voedselhygiëne (pagina 25)

Bijlage 2: Beleid Kindermishandeling Zonnelicht (pagina 29)

Bijlage 3: Klachtenreglement (pagina 56)

Bijlage 4: Inventarisatielijst (pagina 58)

Bijlage 5: Protocol uitstapjes (pagina 59)

Inleiding

Kinderdagverblijf Zonnelicht wil kinderen in een beschermde, veilige omgeving opvang bieden, waarin wordt bijgedragen aan een bewuste en gezonde ontwikkeling van alle kinderen. Om dit te realiseren is inzichtelijk gemaakt hoe wordt omgegaan met de veiligheid- en gezondheidsrisico's in Kinderdagverblijf Zonnelicht. In dit veiligheids- en gezondheidsbeleid staat beschreven welke mogelijke risicovolle situaties zouden kunnen ontstaan binnen Zonnelicht locatie Waalstraat 28A. Om de veiligheid en gezondheid van alle kinderen zoveel mogelijk te waarborgen is het beleid veiligheid en gezondheid opgesteld, zodat voor beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiaires, vrijwilligers en overige aanwezige volwassenen een duidelijke handleiding wordt geboden voor de te voeren handelingen en maatregelen die nodig zijn in de praktijksituatie. In de praktijk wordt door de beroepskrachten gehandeld naar de regels en afspraken zoals deze beschreven staan in dit beleid veiligheid en gezondheid.

Visie

Kinderen hebben baat bij een speel/leeromgeving waar ruimte is om ontdekkingen te doen, waarin wordt uitgedaagd tot spel, waar ruimte wordt gegeven om zelfredzaamheid te ontwikkelen en waarbij kinderen leren zorg te dragen voor zichzelf, anderen en de omgeving. Het is daarom belangrijk dat in de speel/leeromgeving voorwaarden zijn geschept om de kinderen in vol vertrouwen te laten ontdekken, en dat vertrouwen ontstaat wanneer een gevoel van veiligheid wordt ondervonden. Wanneer kinderen in deze omgeving alle kansen kunnen pakken die ze geboden worden, kunnen zij zich ontwikkelen tot een zelfbewust, liefdevol, sociaal en integer persoon. In de praktijk betekent het dat in de speel/leeromgeving continu rekening moet worden gehouden met alle mogelijke veiligheid en gezondheidsrisico's.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	1

Algemene doelstelling

Kinderdagverblijf Zonnelicht streeft ernaar dat de beroepskrachten zich bewust zijn van de mogelijke situaties waarin de veiligheid en de gezondheid van de kinderen in gevaar zou kunnen komen. We dragen er als team zorg voor dat we de risico's in beeld hebben, deze geregistreerd hebben en handelingen zullen verrichten die nodig zijn om de leefomgeving zo veilig en gezond mogelijk te maken en te houden. Om de veiligheid en gezondheid van de kinderen zoveel mogelijk te waarborgen staat in dit veiligheids- en gezondheidsbeleid de werkwijze beschreven over hoe in Zonnelicht locatie Waalstraat 28A deze risico's in kaart worden gebracht en hoe hier in de praktijksituatie op wordt ingespeeld.

Actualiteit van het beleid

Om de actualiteit van het veiligheids- en gezondheidsbeleid te garanderen wordt de praktijksituatie elke twee weken besproken tijdens groepsoverleg van de BSO-groepen. Dit is een vast agendapunt. Jaarlijks wordt door de desbetreffende groepen het huidige veiligheids- en gezondheidsbeleid geëvalueerd en de daarin te verbeteren punten, of reeds verbeterde punten met bijbehorende acties besproken. De uitkomst van de evaluatie worden tijdens de algemene teamvergadering besproken.

Werkwijze

Een veilige opvang houdt in dat er wordt geanticipeerd op veiligheid- en gezondheidsrisico's. Elke dag kunnen zich risico's voordoen waar nog niet eerder bij is stilgestaan of waar nog niet eerder maatregelen voor genomen zijn. Het veiligheids- en gezondheidsbeleid brengt in kaart welke risico's er in Zonnelicht locatie Waalstraat 28A spelen en geeft een concrete beschrijving over hoe dit beleid door de beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiaires, vrijwilligers en overige aanwezige volwassenen wordt nageleefd.

In de groepen op locatie Waalstraat 28A is het veiligheids- en gezondheidsbeleid aanwezig en dit wordt door de beroepskrachten voortdurend geactualiseerd. We vinden het belangrijk dat medewerkers zich betrokken voelen bij het veiligheids- en gezondheidsbeleid. Wanneer het beleidsplan voor veiligheid en gezondheid wordt opgesteld of aangepast, spelen zij hierin dan ook allen een actieve rol. Tijdens de groepsoverleggen wordt door de beroepskrachten besproken welke mogelijke risico's en gevolgen zich in de praktijksituatie voordoen. Dit heeft als doel ervaringen te delen binnen het team, om elkaar te informeren over daadwerkelijke ongevallen en situaties waarbij een ongeval mogelijk zou kunnen gebeuren. Met elkaar evalueren draagt bij aan bewustwording van mogelijke risico's en met elkaar kunnen we hier veel van leren. Bij een risicosituatie wordt een inventarisatielijst ingevuld. Op de inventarisatielijst wordt ingevuld wat de situatie is, op welke risicosituaties direct moet worden gehandeld, welke situaties besproken zijn en welke nader uitgewerkt dienen te worden. Alle informatie geeft een beeld van de mate van veiligheid in het kinderverblijf en wordt vervolgens meegenomen in de verwerking van aanpassingen in het beleid veiligheid en gezondheid. Wanneer blijkt dat de huidige situatie niet voldoet aan het waarborgen van de veiligheid en gezondheid van de kinderen wordt er door de beroepskrachten direct actie ondernomen en worden er maatregelen genomen om de situatie te verbeteren.

Om de kwaliteit van de uitvoering van het beleid te blijven waarborgen is een kwaliteitsmedewerker aangewezen die verantwoordelijk is voor het in kaart brengen van de huidige praktijksituatie omtrent veiligheid en gezondheid. De kwaliteitsmedewerker ondersteunt de beroepskrachten in de uitvoering van het beleid in de praktijk en voert gesprekken met de beroepskrachten om in beeld te brengen wat de huidige situatie is omtrent veiligheid en gezondheid in de opvanglocatie.

De kwaliteitsmedewerker evalueert de uitkomsten van de praktijksituatie en zal de informatie van alle groepen verzamelen en waar nodig het beleid aanpassen en optimaliseren.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	2

Wanneer een nieuwe medewerker op de locatie komt werken zorgen de beroepskrachten voor een uitgebreide introductie van het veiligheids- en gezondheidsbeleid. Wanneer een nieuwe groepsruimte in gebruik wordt genomen wordt door de beroepskrachten een bolletjeslijst ingevuld om de nieuwe situatie in kaart te brengen.

Huisregels

Om de veiligheid- en gezondheid van de kinderen die binnen het kinderdagverblijf verblijven te waarborgen, zijn de volgende zaken geregeld:

- Er wordt gewerkt vanuit het veiligheid- en gezondheidsbeleid en dit beleid is de leidraad voor het waarborgen van veiligheid en gezondheid in de groep.
- Er zijn afspraken over toezicht en vermissing van kinderen. Deze staan vermeld in het protocol Vermissing.
- In het protocol Grensoverschrijdend gedrag/Kindermishandeling staat beschreven welke maatregelen binnen welke termijn worden genomen om de risico's op grensoverschrijdend gedrag door beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiaire, vrijwilligers, overige aanwezige volwassenen en kinderen in te perken.
- De GGD voert controles uit op het veiligheids- en gezondheidsbeleid.
- In het protocol Hygiëne is omschreven hoe het dagelijks handelen wordt vormgegeven om te voldoen aan de eisen die worden gesteld aan het hygiënisch werken in de praktijksituatie.
- De ruimtes zijn op een dusdanige manier ingericht dat ze kindvriendelijk zijn en veilig.
- In Zonnelicht is een kwaliteitsmedewerker aanwezig die de beroepskrachten ondersteunt in de uitvoering van het veiligheids- en gezondheidsbeleid in de praktijk.
- Er is een passende aansprakelijkheids- en ongevallenverzekering afgesloten voor zowel het personeel als de kinderen.
- De beroepskrachten krijgen bij aanvang van hun dienstverband tijdens hun inwerkperiode begeleiding om de regels m.b.t. de veiligheid, gezondheid en hygiëne te leren.
- De dagopvang wordt op zodanige manier georganiseerd dat de beroepskracht, of beroepskracht in opleiding, de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.

Vier-ogen principe

Vanaf 2012 bestaat het vier ogenprincipe voor de sector kinderopvang voor de baby- en peutergroepen als één van de maatregelen voor veiligheid. Bij de buitenschoolse opvang wordt hier intern zoveel mogelijk naar gehandeld. Het vierogenprincipe houdt in dat een pedagogisch medewerker, pedagogisch medewerker in opleiding, stagiaire, vrijwilliger of andere volwassene zijn of haar werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij of zij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Dit zodat elke situatie voor meerdere medewerkers zichtbaar is.

Zonnelicht geeft op de volgende manier invulling aan dit principe:

- Daar waar mogelijk zijn er 2 of 3 beroepskrachten op de groep aanwezig. Dit is afhankelijk van het beroepskracht kind ratio.
- Daar waar mogelijk is er een extra stagiaire op de groep aanwezig.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	3

- In de deuren en/of wanden van de groepsruimtes bevindt zich glas, waardoor zichtbaar is wat er in de verschillende ruimtes gebeurt. Bij elke groep is het mogelijk om naar binnen te kijken.
- Binnen Zonnelicht is er de gewoonte dat medewerkers op elk moment een groep of ruimte binnen kunnen lopen.
- Met betrekking tot uitstapjes: Een beroepskracht kan enkel met een aantal kinderen naar een openbare gelegenheid gaan, wanneer daar meerdere mensen zijn (bijvoorbeeld de kinderboerderij). Eén beroepskracht kan niet naar een plek gaan waar geen andere mensen zijn, zoals het bos. Voor een uitstapje verder weg van Zonnelicht is toestemming van alle ouders nodig. In bijlage 6 is het Protocol Uitstapjes met auto of bus beschreven.
- Van medewerkers wordt verwacht dat zij elkaar aanspreken op het handelen met betrekking tot begeleiding en verzorging van de kinderen. Van de organisatie wordt verwacht dat zij een open aanspreek-cultuur creëert.
- Onderwerpen zoals signalen herkennen, feedback geven, en open communiceren over het pedagogisch handelen, zijn onderwerpen die herhaaldelijk op de agenda van de teamvergadering staan.

Achterwachtregeling

Een kindcentrum dat per dag tenminste tien uur achter elkaar opvang biedt, mag volgens de wet maximal gedurende drie uur (één uur na opening, één uur tussen de middag en één uur voor sluiting) minder (maar minimal de helft) van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers inzetten. Als in een uitzonderlijke situatie er maar één medewerker aanwezig kan zijn en geen andere volwassene op de locatie is, moet de achterwachtregeling worden toegepast.

Echter is het zo dat er binnen Kinderdagverblijf Zonnelicht altijd meerdere medewerkers op locatie aanwezig zijn. Het kan bij de BSO wel voorkomen dat er één beroepskracht aanwezig is in een gebouw. In dat geval kan het nodig zijn om gebruik te maken van de achterwachtregeling.

Binnen Zonnelicht is het zo geregeld dat bij calamiteiten de beroepskrachten een beroep kunnen doen op andere medewerkers van Zonnelicht middels de achterwachtregeling. De achterwacht is op Zonnelicht op de locatie in de Rijnstraat aanwezig.

De groepen hebben een telefoon tot hun beschikking, waardoor zij direct extra ondersteuning kunnen inschakelen. Er is altijd een medewerker binnen Zonnelicht beschikbaar die hulp en ondersteuning kan geven.

De medewerker planning heeft het overzicht wie er op welk moment bij kan springen. Afhankelijk van de situatie schakelt de medewerker planning een BHV'er of andere beroepskracht in. Elke dag is er een BHV'er aanwezig die calamiteiten kan coördineren. Bij afwezigheid wordt de medewerker planning ondersteunt door de directie.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	4

Gezondheidsrisico's

Er zijn verschillende factoren die de gezondheid kunnen beïnvloeden en om te voorkomen dat kinderen ziek worden is een gezonde leefomgeving van groot belang. Een gezonde leefomgeving is een schone leefomgeving waar op een verantwoorde manier wordt omgaan met mogelijke risico's omgaande gezondheid in het kinderdagverblijf.

Gezondheidsrisico's door overdracht van ziektekiemen

Micro organismen

Micro-organismen komen overal voor en zijn voor het blote oog onzichtbaar. Tot de micro-organismen behoren bacteriën, virussen, schimmels en gisten. De meeste micro-organismen zijn onschuldig of zelfs nuttig. Een aantal micro-organismen is ziekteverwekkend.

Micro-organismen kunnen zich op de volgende manieren verspreiden:

- Via de handen
- Via de lucht (via druppels door aan hoesten, huidschilfers of stof)
- Via water of voedsel
- Via voorwerpen zoals speelgoed, de closetpot, een deurkruk of beddengoed,
- Via lichaamsvloeistoffen (braaksel, ontlasting, wondvocht of bloed)
- Via dieren

Persoonlijke hygiëne

Om de verspreiding van micro-organismen naar andere mensen tegen te gaan wordt door de beroepskrachten hygiënisch gehandeld.

Handhygiëne

Ziektekiemen worden veelal via de handen overgedragen, de beroepskrachten zullen in de dagelijkse praktijk daarom altijd goed hun handen wassen voor het aanraken, bereiden en aanbieden van voedsel en voor wondverzorging. Ook zullen zij hun handen wassen na hoesten, niezen en snuiten, na toiletgebruik, na het verschonen van kinderen, na het buiten spelen en na schoonmaakwerkzaamheden. Zij vragen de kinderen ook na toiletgebruik, hoesten, niezen en snuiten en na buitenspelen hun handen te wassen.

Wondverzorging

Wanneer de kans bestaat dat een beroepskracht in aanraking komt met eventueel besmette lichaamsvochten, zoals ontlasting met bloed, wondvocht of bloed, wordt gebruik gemaakt van wegwerphandschoenen. Wanneer er sprake is van een open wondje wordt deze afgedekt met een waterafstotende pleister.

Hoest- en niesdiscipline

Door hoesten en niezen worden ziektekiemen in onzichtbare speekseldeeltjes verspreid in de lucht. Wanneer een ander deze vocht druppels inademt ontstaat er de kans dat de ziektekiemen zich bij deze persoon nestelen. Om besmetting te voorkomen wordt door de beroepskracht gebruik gemaakt van een zakdoek en niezen/hoesten wordt gedaan in de elleboog.

Beroepskrachten zijn alert op verspreiding van ziektekiemen via snot of slijm. Zij zullen erop toezien tijdig de neuzen van kinderen schoon te maken en leren de kinderen dit zelf te doen. Er wordt gebruik gemaakt van papieren zakdoeken die niet worden hergebruikt.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	5

Infectieziekten

Wanneer een beroepskracht, ouder/verzorgende of kind besmet is met een infectieziekte is er sprake van besmettingsgevaar.

Besmetting kan plaatsvinden via kleine in de lucht zwevende vochtdruppeltjes uit de keel, neus of mond. Ook kan er besmetting plaatsvinden wanneer iemand in aanraking komt met ontlasting, besmette lichaamsvloeistoffen en via de handen van de besmette persoon.

Verspreiding van infectieziekten

Verspreiding via:

Ziekte	Kleine in de lucht zwevende vochtdruppeltjes uit de neus, keel of mond	Ontlasting	Besmette lichaamsvloeistoffen zoals bloed, wondvocht en pus	Handen
Griep	Ja			Ja
Covid-19	Ja	Ja		Ja
Hepatitis A (geelzucht)	Ja	Ja		Ja
Hepatitis B			Ja	Ja
Hersenvliesontsteking	Ja	Ja		Ja
Kinkhoest	Ja			Ja
Koortslip	Ja			Ja
Krentenbaard			Ja	Ja
Maag-darmklachten (diarree)	Ja	Ja		Ja
Oogontsteking	Ja		Ja	Ja
Roodvonk	Ja			Ja
Steenpuist	Ja		Ja	Ja
Vijfde en Zesde ziekte	Ja			Ja
Waterpokken	Ja		Ja	Ja
Wormpjes		Ja		Ja
TBC	Ja			Ja
Verkoudheid (o.a. RS virus)	Ja			Ja

Meldingsplicht infectieziekten

Er wordt contact opgenomen met de GGD bij het vermoeden van een ongewoon aantal aandoeningen van vermoedelijk infectieuze aard, zowel bij kinderen als bij personeel.

Het gaat dan om een ongewoon aantal zieken met

- Maag en darmklachten;

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	6

- Geelzucht, al bij een enkel geval;
- Huiduitslag;
- Scabiës (schurft);
- Covid-19
- Andere ernstige aandoeningen van vermoedelijk infectieuze aard, o.a. longontsteking en hersenvliesontsteking binnen korte tijd.

(Bron: www.ggdhvb.nl)

Weren van kinderen

Wanneer een kind één (of meerdere) van de volgende infectieziekten met zich meedraagt wordt hij of zij niet toegelaten op de groep: Covid-19, buiktyfus, paratyfus, bloederige diarree en open TBC. Voor veel ziektes geldt dat de besmetting al heeft plaatsgevonden voor dat de persoon in kwestie daadwerkelijk ziek wordt. Voor de overige infectieziekten geldt dat kinderen daarom niet direct worden geweerd wanneer blijkt dat het kind besmet is. Wel wordt gekeken naar tijd, plaats en persoon en in overleg met ouders en beroepskrachten gekeken naar het risico van besmetting voor de andere kinderen. Aan de hand van dit overleg wordt de keuze gemaakt om kinderen thuis te laten of toe te laten in de groep.

Sanitair

Hygiëne

Omdat besmetting via het sanitair een gezondheidsrisico met zich mee brengt wordt door de beroepskrachten elke dag zorggedragen voor het schoonmaken van alle sanitaire oppervlakken binnen de groepsruimte en in de overige ruimtes waar kinderen gebruik van maken, zoals de hal en de toiletruimte.

Voedselveiligheid

Bij het bereiden van voeding worden een aantal maatregelen genomen om de veiligheid van het verstrekte voedsel in het kindcentrum te garanderen. De beroepskrachten houden zich hierbij aan de Warenwet Hygiëne van levensmiddelen, van waaruit een protocol voedselveiligheidssysteem is beschreven. Deze is opgenomen in bijlage 1.

Gezondheidsrisico's als gevolg van het binnenmilieu

Binnenlucht

Er zijn vele factoren die invloed hebben op de kwaliteit van de lucht in het gebouw en in de groepsruimtes. De beroepskrachten zijn op de hoogte van de mogelijke schadelijke stoffen in de lucht en waar deze vandaan komen en nemen preventieve maatregelen om ervoor te zorgen dat de op te vangen kinderen in een gezonde omgeving opgevangen worden.

Ventilatie

Wanneer een ruimte niet goed wordt geventileerd en daardoor bedompt ruikt kunnen er gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, irritaties aan ogen of slijmvliezen en astmatische klachten ontstaan. Om te voorkomen dat er onnodig veel ziektekiemen in de lucht aanwezig zijn en om ervoor te zorgen dat de lucht zo min mogelijk stofdeeltjes en micro-organismen omvat wordt door de beroepskrachten op de groepen zorgvuldig geventileerd. Om de lucht schoon en fris te houden, wordt elke groepsruimte voor aanvang van de kinderen gelucht door het openzetten van alle ramen en deuren gedurende minimaal 10 minuten. Gedurende de dag staan de ramen open.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	7

Temperatuur

In de groepsruimtes wordt de temperatuur geregeld d.m.v. klimaatbeheersing in de groep. De temperatuur is hierdoor automatisch altijd 20 graden. Ook wordt de co2 geregeld d.m.v. de klimaatbeheersing en dit is af te lezen op een apparaat dat bevestigd is aan de muur in de groepsruimte. Wanneer het om welke reden dan ook toch te warm wordt op de groep worden maatregelen genomen die staan beschreven in het Warmteprotocol dat op elke groep voorhanden is.

Vochtbalans

Door middel van klimaatbeheersing wordt de vochtbalans in de groep optimaal gehouden. Wanneer het om welke reden dan ook niet mogelijk is dit via de klimaatbeheersing te regelen wordt het volgende gedaan: wanneer het vermoeden bestaat dat de luchtvochtigheid te hoog of te laag is, worden metingen verricht met een hygrometer om de luchtvochtigheid vast te stellen. Wanneer de luchtvochtigheid te hoog blijkt wat bevorderlijk is voor schimmels en mijten, wordt er in de groepsruimtes gedurende de dag vaker geventileerd, door het openzetten van de ramen en deuren naar de binnentuin (waar dat mogelijk is).

Stoffering

Een belangrijke oorzaak van een allergische reactie zoals astma of allergisch eczeem zijn allergenen. Textiele voorwerpen vormen een bron voor allergenen, zoals:

- vloerkleden
- gestoffeerd meubilair
- dekens

Allergenen zijn vooral schadelijk voor kinderen die een allergie hebben, maar ook gezonde kinderen kunnen door contact met allergenen allergieën ontwikkelen. De groepsruimtes worden door de beroepskrachten van de groepen schoongehouden en dagelijks worden er schoonmaakwerkzaamheden verricht om de allergenen te verwijderen. Ook worden de textiele voorwerpen die aanwezig zijn op de groepen gewassen en/of schoongemaakt. Om in beeld te houden wanneer dit gebeurt, wordt door de beroepskracht een schoonmaaklijst ingevuld. De inrichting van de ruimtes is erop gericht om ze gemakkelijk schoon te houden.

Vluchtige en schadelijke stoffen

Kinderen maken tijdens creatieve ontwikkelingsactiviteiten gebruik van bijvoorbeeld lijm en verf. Er is gekozen voor het gebruik van kind vriendelijke producten waar geen schadelijke stoffen bij vrijkomen wanneer deze worden gebruikt. Lijm- en verfresten worden verwijderd door middel van schoonmaakmiddelen op biologische basis. In de ruimtes mag niet worden gerookt.

Omdat vuur verbrandingsgassen en roetdeeltjes produceert wordt in de groepen geen gebruik gemaakt van vuur. De oven is gebaseerd op hete-lucht en er is geen kookplaat aanwezig. Wanneer sprake is van een situatie waarbij door brand rookschade is ontstaan, dan wordt direct gehandeld door luchtverontreinigingsapparaten in gebruik te nemen en de ruimtes zo grondig mogelijk te laten reinigen voordat deze weer in gebruik worden genomen.

Geluidshinder

We vinden het van groot belang dat kinderen kunnen spelen in een rustige omgeving. Geluidsoverlast kan voorkomen door invloeden van binnenuit alsmede van buitenaf. Wanneer de beroepskrachten invloed uit kunnen oefenen om geluidsoverlast te verminderen wordt hier naar gehandeld.

Planten

Een allergische reactie kan voorkomen door de sap, geur of het stuifmeel van planten. De planten

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	8

die in de groepen aanwezig zijn, zijn planten waarbij het onwaarschijnlijk is dat deze een allergische reactie kunnen veroorzaken. Er wordt door de beroepskrachten zorggedragen voor het verzorgen van de planten en ook de kinderen worden betrokken bij dit proces.

Schoonmaken

De ruimtes waarin de kinderen worden opgevangen worden door de beroepskrachten elke dag gereinigd. Er is bij het reinigen extra aandacht voor oppervlakten waar dagelijks veel contact mee wordt gemaakt en waar de kans op het verspreiden van ziektekiemen groot is. Dit zijn o.a. kranen, deurkrukken en doorspoelknoppen. Ook wordt speelgoed met regelmaat grondig gereinigd. De thermometer wordt na elk gebruik gedesinfecteerd. Desinfecteren gebeurt met alcohol 70%. Omdat oppervlakten, hulpmiddelen en materialen door gebruik onzichtbaar besmet kunnen raken, wordt door de beroepskrachten periodiek grondig gereinigd. Dit wordt bijgehouden op de daarvoor bestemde schoonmaakkijsten. Elke groep voert vier keer per jaar een deep-cleaning uit.

Gezondheidsrisico's als gevolg van het buitenmilieu

Planten en steken of beten door ongedierte

Wanneer kinderen buiten verblijven kunnen er mogelijk gezondheidsrisico's ontstaan door contact met planten of dieren.

Planten met allergen stuifmeel

Er wordt door de beroepskrachten in beeld gehouden of er veel stuifmeel in de lucht aanwezig is, o.a. door te informeren naar de hoeveelheid pollen in Nederland. Wanneer er veel stuifmeel in de lucht aanwezig is, worden de kinderen met een verhoogd risico op een allergische reactie geadviseerd om binnen te verblijven en wordt het programma waar mogelijk aangepast.

Steken door bijen of wespen

Wanneer kinderen buiten spelen bestaat de kans dat ze door een bij of wesp gestoken worden. Een steek kan allergische reacties tot gevolg hebben. Om het risico op een bijen- of wespensteek te verkleinen worden voedingswaren die aantrekkelijk zijn voor deze insecten niet meegenomen naar buiten. Ook wordt de kinderen geleerd bewust om te gaan met deze insecten en rustig te blijven wanneer deze in hun buurt is. Toch kan het voorkomen dat een kind gestoken wordt. Er wordt dan direct gehandeld door de beroepskracht door de angel van de wesp of bij te verwijderen en het gif uit te zuigen met een daarvoor bedoeld spuitje. Om de pijn en jeuk te verlichten wordt het wondje gekoeld en wordt vervolgens een zalf gesmeerd tegen insectenbeten.

Tekenbeet

Kinderen worden door de beroepskrachten altijd gecontroleerd op tekenbeten wanneer zij buiten hebben gespeeld met blote voeten/enkels/benen. Ook wordt de kinderen gevraagd zichzelf goed te controleren wanneer zij klaar zijn met buiten spelen.

Wanneer er sprake is van een tekenbeet wordt deze door de beroepskracht (of aanwezige EHBO of BHV'er) met een tekenpincet (met draaiende beweging) verwijderd. De wond wordt vervolgens gedesinfecteerd met jodium of alcohol 70%. De ouders van het kind dat gebeten is, worden geïnformeerd en attent gemaakt op de symptomen die kunnen wijzen op de ziekte van Lyme.

Hygiëne in zandbakken

Zand van zandbakken kan op verschillende manieren verontreinigd zijn, onder andere door etensresten, bladeren, paddenstoelen en gras. Hier kunnen muizen, ratten en vogels op afkomen. Het kan voorkomen dat uitwerpselen van deze dieren in het zand terecht komen, net als uitwerpselen

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	9

van honden en katten uit de omgeving. Kinderen wassen na het spelen in de zandbak altijd hun handen. Dit gebeurt ook altijd voor het eten. Het kan voorkomen dat kinderen besmet raken met speelwormen nadat zij in aanraking zijn gekomen met de ontlasting van honden en katten. Wij adviseren om de huisarts om advies te vragen over het mogelijk gebruiken van een wormenkuur. Om de zandbak schoon te houden, wordt voor het spelen de zandbak altijd gecontroleerd door de beroepskracht voordat de kinderen hierin mogen spelen. Het zand in de zandbak wordt jaarlijks vernieuwd. Wanneer er sprake is van zware verontreiniging van de zandbak wordt het zand direct vernieuwd.

Klimaat

Weersomstandigheden kunnen van invloed zijn op de gezondheidssituatie van de kinderen wanneer zij buiten verblijven.

Warmtestuwning

Om verbranding van de huid door de zon bij de kinderen te voorkomen worden zij voor het buiten spelen goed ingesmeerd met een zonnebrand met minimale factor 30.

Bij warm weer krijgen de kinderen meerdere malen per dag extra drinken aangeboden. Wanneer kinderen lang in de zon verblijven kan het voorkomen dat zij oververhit raken of het risico lopen op een verbrande of rode huid. Ook kan een kind een zonnesteek oplopen of oververhit raken. Wanneer er sprake is van warmte of een zonnesteek wordt het getroffen kind naar een schaduwrijke plek gebracht en gekoeld met koud water. Ook wordt water aangeboden om te drinken. De blote huid wordt met natte, koele doeken bedekt.

Wanneer de kinderen met de beroepskracht buiten de locatie op pad gaat, bijvoorbeeld naar de natuurspeeltuin, moestuin, in het bos of de kinderboerderij, wordt bij warme temperaturen altijd rekening gehouden met het meenemen van de juiste middelen om warmtestuwning tegen te gaan of te behandelen.

Onderkoeling

Wanneer er sprake is van een lage buitentemperatuur worden kinderen alleen meegenomen naar buiten wanneer zij de mogelijkheid hebben zich warm aan te kleden. De duur van de activiteit wordt verkort en er wordt rekening gehouden met voldoende lichaamsbeweging gedurende de activiteit.

Gezondheidsrisico's ten gevolge van (het uitblijven van) medisch handelen

Medisch handelen

Het kan voorkomen dat kinderen geneesmiddelen nodig hebben gedurende het verblijf op het peuterarrangement of de BSO.

Geneesmiddelenverstrekking

Wanneer er een medische noodzaak bestaat vanuit de gezondheidstoestand van een kind en ouders een geneesmiddel meegeven, dan kan de beroepskracht dit verstrekken. De beroepskracht het nodige geneesmiddel verstrekt. Dit gebeurt alleen wanneer ouders hiervoor schriftelijk toestemming voor hebben verleend door het formulier 'gebruik geneesmiddelen' in te vullen. Wanneer onduidelijkheid bestaat met betrekking tot het toedienen van het geneesmiddel wordt eerst geïnformeerd bij de ouders voordat het geneesmiddel wordt toegediend. Het toedienen van een injectie door de beroepskracht is niet toegestaan en mag alleen worden voorbehouden aan beroepsbeoefenaren zoals een arts of een verpleegkundige. Behalve wanneer het een levensbedreigende situatie betreft kan er mogelijk een uitzondering worden gemaakt in

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	10

samenspraak met ouders en directie.

Medische dossiers

Om de gezondheid van de kinderen te kunnen waarborgen wordt alle nodige medische informatie van de kinderen in de kindinformatiemap verzameld. In verband met de privacygevoeligheid worden de kindinformatiemappen in een kast met een slot bewaard. De informatie in deze dossiers zou het volgende kunnen omvatten:

- Ziekten/aandoeningen
- Allergieën
- Informatie over behandeling/medicijnen
- Gegevens van de huisarts
- Vaccinatiegegevens

Elke groep verzamelt gegevens van de kinderen vanaf het moment dat zij op de groep komen. Deze informatie wordt bij overgang naar een volgende/andere groep doorgegeven. De informatie is op de stamgroep aanwezig en wordt aangevuld wanneer er veranderingen plaatsvinden in de situatie of na aanleiding van een gesprek met ouders/verzorgers.

Handelen beroepskracht en medisch personeel

De beroepskrachten zullen in hun medisch handelen altijd met een deskundige en voorzichtige houding te werk gaan. Er wordt onderscheid gemaakt in medisch voorbehouden handelingen die alleen door (para-)medisch personeel uitgevoerd mogen worden, medisch niet-voorbehouden handelingen die alleen met toestemming van ouders mogen worden uitgevoerd, en eenvoudige handelingen. Eenvoudige handelingen zoals wondafdekking, het koelen van een huid of wondverzorging, kunnen door de beroepskrachten van de groep worden uitgevoerd wanneer dit nodig blijkt. Wanneer de situatie vraagt om medisch inzicht vanuit een bevoegde arts wordt de huisarts van het desbetreffende kind ingelicht. Ook worden de ouders op dat moment direct gebeld.

Huid- en wondverzorging

Wanneer een kind een wondje oploopt bestaat de kans op een infectie. Om infectie te voorkomen worden wondjes schoongemaakt en afgedekt met niet-waterdoorlatende pleisters.

Behandeling van bloed

Om besmetting van virussen die mogelijk in bloed aanwezig zijn te voorkomen bij kinderen met een bloedende wond of een bloedneus, zullen de beroepskrachten gebruik maken van rubberen handschoenen die na gebruik worden weggegooid, Beroepskrachten zijn zich bewust van de gevaren bij het behandelen van wondjes met bloed en de kinderen worden daar ook bewust op gemaakt.

Luizen en ongedierte

Ongedierte levert een gevaar voor de gezondheid op door verspreiding van ziekteverwekkende micro-organismen.

Hoofdluis

Hoofdluizen zijn kleine grauwe beestjes die leven van mensenbloed. De eitjes (neten) zitten aan de haren vastgekleefd en zitten meestal achter de oren, in de nek of onder het haar en veroorzaakt jeuk. Hoofdluis komt zowel bij kinderen als bij volwassenen voor. Door met de haren tegen elkaar aan te komen kunnen hoofdluizen overlopen van het ene hoofd naar het andere. Ook kunnen de beestjes

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	11

zich in kleding en beddengoed bevinden.

De beroepskrachten controleren de kinderen met gestructureerde regelmaat op hoofdluis om de kans op besmetting te verkleinen:

- Voor- en na iedere vakantieperiode, wanneer geen luizen zijn gevonden.
- 1 keer per week wanneer in een andere groep hoofdluis is geconstateerd
- 1 keer per dag wanneer in eigen groep hoofdluis is geconstateerd.

Neten

Wanneer neten worden ontdekt bij een kind, wordt dit aan de ouders gemeld wanneer zij hun kind komen ophalen. Hierbij wordt de informatiebrief “Wat te doen bij hoofdluis” meegegeven inclusief de informatiebrief “Middelen tegen luizen”. Hierna wordt elke dag gecontroleerd of de neten weg zijn gebleven en geen luizen zijn uitgekomen.

Luizen

Wanneer hoofdluis wordt ontdekt dienen de ouders het kind zo snel mogelijk te komen halen om met de behandeling te beginnen. Kinderen mogen pas weer naar de groep komen als de levende luizen weg zijn. Dit wordt meteen bij binnenkomst door de beroepskracht gecheckt.

Indien er meer dan twee kinderen luizen hebben, worden alle ouders van de groep geïnformeerd en van schriftelijke informatie voorzien (Formulier “constatering hoofdluis”) om een grote uitbraak te voorkomen.

Ongedierte

Ongedierte (zoals kakkerlakken) verspreidt zich razendsnel. Om de kans op verspreiding van ongedierte te verkleinen wordt de situatie op de groepen dusdanig georganiseerd dat de levensomstandigheden voor ongedierte ongunstig zijn. Onder andere door het ontnemen van voedsel, zorgvuldige schoonmaak en het bewaren van levensmiddelen in de koeling of afsluitbare bakken wordt hier voor gezorgd. Om te voorkomen dat muizen en ratten de voedingsmiddelen verontreinigen en ziektekiemen verspreiden worden de ramen en deuren na sluitingstijd gesloten. Ook hiervoor geldt het bewaren van levensmiddelen in de koeling of afsluitbare bakken. Vloeren van de voorraadkasten worden vrijgehouden van producten en vuilnisbakken worden geleegd voordat het pand wordt verlaten. Dit voorkomt ook dat vliegen op het vuilnis afkomen.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	12

Veiligheidsrisico's

Kinderen ontwikkelen zich snel, zijn nieuwsgierig en willen de wereld om zich heen ontdekken. Daarbij zien zij geen gevaar. Hoe ouder kinderen worden, hoe beter ze leren wat wel en niet mag en wat wel en niet gevaarlijk is. De beroepskrachten leren de kinderen wat wel en niet mag en wat wel en niet gevaarlijk is.

Veilig gedrag wordt geoefend met de kinderen en dit wordt veelvuldig herhaald.

Om de kans op ongevallen zo veel mogelijk te verkleinen is een veilige omgeving van groot belang. Niet alle risico's kunnen in de dagelijkse praktijk worden afgedekt, wel is het streven dit tot een aanvaardbaar minimum te beperken. Om ervoor te zorgen dat de omgeving zo veilig mogelijk is en blijft is hieronder beschreven welke voornaamste risico's met grote gevolgen voor de veiligheid van kinderen voor kunnen komen en hoe er door de beroepskrachten naar wordt gehandeld om dit te voorkomen. Er wordt in de verwerking van de risico's onderscheidt gemaakt in de binnenruimtes en de buitenruimtes.

De voornaamste risico's met grote gevolgen voor de veiligheid van kinderen

Binnenruimtes

Onder de binnenruimte valt de groepsruimte van het Rozenpoortje/Vergeet me nietje en de marsgroep en de toiletruimte aansluitend aan de groep.

Maatregelen m.b.t. gewenst en ongewenst bezoek.

De buitendeur naar de groepsruimte wordt van het slot gedraaid wanneer de beroepskracht van het Rozenpoortje aanwezig is (aangrenzend aan de BSO Mars-groep) omdat dit een vluchtdoor is. Wanneer BSO Mars sluit zal de buitendeur weer in het slot worden gedraaid evenals de binnendeur naar de school. Ongewenst bezoek zal direct naar buiten worden gestuurd.

Trap

Niet van toepassing. Er is geen trap aanwezig in de groepsruimtes of hal.

Vloeren

Omdat oneffenheden op de vloer kinderen kunnen beperken in hun bewegingsvrijheid wordt er bij het inrichten van de ruimtes rekening mee gehouden dat de kinderen zo min mogelijk risico lopen te struikelen over voorwerpen of decorstukken. De vloeren in de ruimtes zijn van linoleum en de tapijten in de ruimtes zijn groot en van zware kwaliteit, zodat het risico hierover te struikelen tot een minimum is beperkt. Snoeren en draden liggen niet los over de grond maar worden vastgezet middels kabelgoten. Omdat struikelen over een oneffenheid vaak een gevolg is van los slingerende voorwerpen wordt met de kinderen duidelijk afgesproken waar ze met het speelgoed of het materiaal kunnen spelen en ook wordt ze geleerd er zorg voor te dragen dit weer op te ruimen. Schoonmaakwerkzaamheden vinden plaats (stofzuigen en dweilen) wanneer de kinderen zijn opgehaald en niet meer aanwezig zijn in de groepsruimte. Het kan soms voorkomen dat kinderen nog in de groep aanwezig zijn wanneer iets moet worden schoongemaakt. Dan wordt kinderen een plek op de mat toegewezen waar ze even kunnen spelen. Ook komt het soms voor dat de groepsruimte gedweild wordt en de kinderen hier langs moeten lopen. Dan wordt de kinderen verteld rustig en langzaam te lopen zodat ze niet uitglijden.

Muren

Om te voorkomen dat kinderen zich bezeren aan oneffenheden aan de muur, zoals een uitstekende spijker of punaises, wordt door de beroepskrachten goed in beeld gehouden of de muren glad zijn

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	13

en er veilig langs gelopen kan worden. Wanneer schroeven en spijkers uit de muur steken worden deze verwijderd.

Garderobe

Wanneer kinderen hun jassen en tassen ophangen, is de kans op botsen tegen de kapstokhaak aanwezig. De meeste kapstokken zijn afgeschermd met een plank waardoor de kans op stoten wordt verkleind. Wanneer dit niet mogelijk is ligt de nadruk op de afspraken tussen beroepskracht en kind bij het ophangen van de jassen.

Deuren

De buitendeur is voorzien van een dranger. De deuren die open kunnen blijven zijn voorzien van een deurklem. De kinderen is geleerd dat zij niet met de deuren mogen spelen en de afspraak is gemaakt dat de deuren op een rustige manier worden geopend en gesloten. De beroepskrachten zien er in de groepen op toe dat dit ook zo gebeurt en spreken de kinderen aan wanneer dit nodig is.

Ramen

De ramen in de groepsruimte kunnen opengezet worden. Deze kunnen op een kiertje open en het is voor de kinderen niet mogelijk er doorheen te klimmen. De ramen zijn voorzien van veiligheidsglas. De groepen zijn voorzien van zonwering aan de buitenzijde van de groep. Om de risico's op ongelukken met de ramen zoveel mogelijk uit te sluiten gelden met de kinderen duidelijke afspraken met betrekking tot omgaan met de ramen.

Verwarming

Door middel van klimaatbeheersing wordt de temperatuur in de groep geregeld en zijn er in de groep geen radiatoren aan de muur bevestigd.

Verlichting

De verlichting in de groepsruimtes bestaat uit lampen die zijn verwerkt in het systeemplafond, voorzien van een beschermingskap waardoor direct contact met de lampen niet mogelijk is. Met de kinderen is de afspraak gemaakt dat er binnen in de ruimtes niet wordt gegooid met voorwerpen, om te voorkomen dat er risico's ontstaan door een direct of indirect defect aan de verlichting. Wanneer blijkt dat de verlichting defect is, wordt hier direct zorg voor gedragen door de lamp te repareren of te vervangen.

Elektra

De stopcontacten zijn voorzien van een aardlekschakelaar, welke er voor zorgt dat de stroomtoevoer wordt afgesloten wanneer er sprake is van een "lek". Omdat deze schakelaars niet alle risico's volledig afbakenen, en kinderen onberekenbaar kunnen zijn, is ervoor gekozen de stopcontacten in de groepen te voorzien van een afdekkapje of een kindveilig stopcontact.

De beroepskrachten zien er op toe dat de kinderen niet met de stopcontacten spelen. Snoeren zijn weggewerkt en waar nodig zijn kabelgoten geplaatst. De elektrische apparaten zijn voor de kinderen niet toegankelijk, deze zijn hoog weggewerkt of bevinden zich in de met een slot voorziene voorraadkast.

Giftige stoffen

Om de groepsruimtes te reinigen, wordt gebruik gemaakt van biologische schoonmaakmiddelen. Deze schoonmaakmiddelen zijn milieuvriendelijker en biologisch afbreekbaar en ze worden op een veilige plek weggezet in een afgesloten voorraadkast of in een hoge kast welke voor de kinderen onbereikbaar is. Bij de BSO-groepen geldt de afspraak dat alle schoonmaakmiddelen behalve het

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	14

afwasmiddel in een afgeloten kast wordt bewaard of hoog wordt weggezet. De beroepskrachten stimuleren kinderen verantwoordelijkheid te dragen voor de omgeving en het lokaal. Het helpen met afwassen is daar een onderdeel van. Met de kinderen worden duidelijke afspraken gemaakt over het gebruiken van afwasmiddel. Er wordt ten alle tijden naar gestreefd om de schoonmaakwerkzaamheden uit te voeren wanneer de kinderen niet in dezelfde ruimte aanwezig zijn, zodat mogelijke risico's met het gebruik van schoonmaakmiddelen wordt verkleind. Er wordt geen gebruik gemaakt van muizengif.

Omdat beroepskrachten en ouders in hun tas voorwerpen bij zich kunnen dragen welke voor de kinderen een risico kunnen opleveren, worden tassen buiten de groepsruimte bewaard door de beroepskrachten en wordt ouders gevraagd hun tassen niet op de grond neer te zetten of te laten rondslingeren. In het de groepen zijn geen giftige planten aanwezig.

Meubilair

Groepsruimte

De groepsruimtes zijn op dusdanige wijze ingericht dat er voldoende loop- en speelruimte overblijft voor de kinderen en beroepskrachten om op een veilige manier te bewegen. Meubilair is zo veel mogelijk op kind-hoogte en daardoor toegankelijk. Het meubilair wordt regelmatig gecontroleerd op splinters en oneffenheden. Wanneer het nodig blijkt meubilair op te knappen of te vervangen, wordt hier door de beroepskracht direct zorg voor gedragen. Om het meubilair dat in de groepen staat veilig te kunnen gebruiken worden kasten zo veel mogelijk tegen de muur geplaatst of vastgezet. De kinderen wordt geleerd niet in de kasten te klimmen. Wanneer de kinderen aan tafel gaan om iets te eten of te drinken worden zij erop gewezen de stoelen goed aan te schuiven en recht op de stoel te zitten, om het risico te verkleinen dat zij hier vanaf zullen vallen.

Speelgoed

Het speelgoed wordt zorgvuldig gecontroleerd door de beroepskrachten op de groepen. Wanneer speelgoed defect is of scherpe randen heeft, wordt het direct verwijderd uit de groepen. De kinderen worden gestimuleerd door de beroepskrachten om op te ruimen met dat waar mee gespeeld is. De ruimtes zijn ingedeeld in hoeken zodat speelgoed niet door het hele lokaal wordt meegenomen maar in de desbetreffende hoeken blijft.

Verbranding

Elke groep is voorzien van een keuken. In de keuken van de BSO Mars is een oven aanwezig. Om ervoor te zorgen dat de kinderen zich niet verbranden wanneer de oven in gebruik wordt genomen, zorgen de beroepskrachten ervoor dat oven in het kantoor wordt neergezet en onbereikbaar is voor de kinderen op de groep. De leidsters maken duidelijke afspraken met de kinderen over de toegang naar het kantoor en dat de kantoorkamer voor de kinderen niet toegankelijk is.

Om verbranding met heet water te voorkomen wordt water gekookt en in een dichte kan geschonken. Deze wordt hoog weggezet en is voor de kinderen niet toegankelijk.

Theekopjes worden door de beroepskrachten hoog weggezet en er wordt geen thee gedronken wanneer kinderen op schoot zitten.

Sanitair

Alle schoonmaakmiddelen, lotions of alcohol om te desinfecteren die nodig zijn om het sanitair te reinigen zijn opgeborgen in een hoge kast en worden direct na gebruik weer opgeborgen.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	15

Buitenruimtes

De buitenruimtes waar de kinderen van Zonnlicht locatie Waalstraat 50 gebruik van maken bestaan uit: de tuin aangrenzend aan de groepen, en voor de BSO groepen komt daar ook het speelterrein bij aan de Rijnstraat 559. De kinderen worden daar te voet mee naartoe genomen. De kinderen zijn in de buitenruimtes altijd onder toezicht van een beroepskracht.

Speeltoestellen

Er zijn geen speeltoestellen aanwezig bij de buitenruimtes waar de kinderen van deze locatie verblijven.

Materiaal

Het buitenspeelmateriaal is in beeld bij de beroepskrachten en wordt verwijderd of vervangen wanneer deze risico's met zich mee zouden kunnen brengen zoals verwonding bij defect materiaal.

Omheining

Kinderen zijn nieuwsgierig. We willen voorkomen dat kinderen buiten de buitenruimtes geraken. Daarom zijn alle tuinen en pleinen voorzien van omheining (hekwerk). Het hek aan de voorkant van de groepen wordt dichtgemaakt wanneer de kinderen buiten spelen. Het hekwerk aan de locatie Rijnstraat is voorzien van beveiliging met een slot of haak waarmee de poort in de grond kan worden vastgezet.

Overig

Wanneer de temperatuur het toelaat om gebruik te maken van zwembadjes worden zogenoemde schelpen gevuld met een laagje water of wordt de sproeier aangesloten. De badjes worden alleen gevuld onder toezicht en leeggegooid na gebruik. Er is altijd iemand direct betrokken bij het gebruik van de badjes.

Kinderen van de buitenschoolse opvang kunnen tijdens warme dagen van de mogelijkheid gebruik maken te recreëren bij de Natuurspeeltuin. Kinderen mogen in het water spelen onder begeleiding van een beroepskracht. Het water komt ongeveer tot kniehoogte.

De beroepskrachten maken duidelijke afspraken met de kinderen over het verblijven in het water. Beroepskrachten houden in beeld dat zij overzicht moeten kunnen blijven houden en zullen maximaal 7 kinderen per beroepskracht meenemen wanneer zij van plan zijn met de kinderen bij de natuurspeeltuin te gaan spelen. De beroepskrachten controleren de kwaliteit van het water en houden in beeld of er mogelijk blauwalg aanwezig is. Dit wordt door de beroepskrachten ook via de site van de Gemeente s'Hertogenbosch in de gaten gehouden en wanneer er meldingen zijn over blauwalg zullen zij besluiten niet naar de Natuurspeeltuin te gaan.

De beroepskrachten zullen met de kinderen niet in het water van de Oosterplas zwemmen, wel kan ervoor gekozen worden om op het strand met de kinderen te recreëren.

EHBO regeling

Wij doen er alles aan om te voorkomen dat een kind letsel oploopt als gevolg van een ongeluk(je). Toch is dit helaas niet geheel te voorkomen. Daarnaast kunnen zich andere calamiteiten voordoen, waardoor EHBO noodzakelijk is.

Om adequaat te kunnen handelen bij incidenten is er tijdens openingsuren minimaal een volwassene aanwezig met een geldig en geregistreerd certificaat kinder-EHBO.

Op dit moment zijn er voldoende medewerkers met een geldig geregistreerd certificaat, zodat we ten alle tijden kinder-EHBO kunnen bieden.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	16

Ongevallen protocol

Afspraken omtrent ongevallen

Als een kind mogelijk lichamelijk letsel heeft opgelopen door wat voor oorzaak dan ook, dan reageert een beroepskracht zoals onderstaand beschreven is. Ook als er geen sprake is van een ongeluk(je), wordt een gezondheidsklacht altijd serieus genomen.

Beroepskrachten spreken duidelijk en vooraf met de ouder(s) van de kinderen af, hoe er wordt gehandeld bij calamiteiten, welke (tand/huis)arts je als eerste inschakelt en op welk moment je de ouder(s) informeert over een ongeval van hun kind.

Wat wordt verstaan onder ongevallen

- verbranding
- vergiftiging
- verdrinking
- val ongevallen
- verstikking
- verwondingen
- beknellingen
- botsing
- stoten
- steken
- snijden

Medicijngebruik of allergische reacties

De beroepskrachten zijn op de hoogte van eventueel medicijngebruik en/of allergische reacties van de kinderen, zodat deze gegevens adequaat doorgegeven kunnen worden aan de dienstdoende hulpverleners.

BHV' er

BHV' ers zijn werknemers die de taak van bedrijfshulpverlener op zich hebben genomen. Zij moeten:

1. EHBO verlenen
2. Brand beperken en bestrijden en voorkomen en beperken van ongevallen bij brand
3. In noodsituaties iedereen alarmeren en evacueren.
4. Alarmeren en samenwerken met hulpdiensten.

Op het Zonnelicht is altijd minimaal één van de bedrijfshulpverleners aanwezig.

EHBO- koffer

Om tijdens ongelukken goed te kunnen handelen is een zorgvuldig bijgewerkte EHBO- koffer van groots belang. De EHBO- koffer van het Zonnelicht hangt bij de peutertoiletten op de begane grond. Daarnaast is op elke groep een EHBO-koffertje aanwezig.

De EHBO- koffer wordt jaarlijks geïnspecteerd en aangevuld. Daarnaast controleert Michel (BHV' er) regelmatig of voldoende materiaal voor handen is.

Handelen in geval van een ongeval:

De beroepskracht maakt in eerste instantie een inschatting van mogelijk letsel of gezondheidsproblemen door:

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	17

- Wanneer er sprake is van een gevaarlijke situatie wordt ervoor gezorgd dat de veiligheid voor de beroepskracht zelf, overige kinderen en het slachtoffer zo goed mogelijk gewaarborgd wordt.
- Bij ernstig uitwendig letsel en bij de minste verdenking van inwendig letsel zullen wij altijd z.s.m. de ouders waarschuwen en spoedbezoek aan huisarts / tandarts / spoedeisende hulp regelen. Hierbij zijn de volgende punten van belang:
  - De beroepskracht blijft bij voorkeur zelf bij het slachtoffer en laat de BHV-er of collega met EHBO-certificaat z.s.m. deskundige hulp waarschuwen (huisarts of 112)
  - Als je het alarmnummer 112 belt, is er eerst contact met een meldkamer waarbij de BHV-er of collega met EHBO- certificaat duidelijk om een ambulance moet vragen. Hierbij worden de volgende gegevens doorgeven:
    - Naam van de BHV-er of collega met EHBO-certificaat
    - Plaats waarheen de hulp moet komen
    - Beschrijving van het ongeval, wat is er gebeurd
    - Vermelding dat het om een kind / kinderen gaat, incl. leeftijd van het kind.
    - Beschrijving van de toestand van het kind. En informatie wanneer het kind beademd of gereanimeerd wordt
  - De melder van het ongeval wordt erbij betrokken om de beroepskracht te informeren. De beroepskracht doet diezelfde dag, dan wel uiterlijk eind volgende dag, bij de ouders navraag over de afloop van het onderzoek / de behandeling.

Wanneer er sprake is van verbranding, vergiftiging of verstikking wordt als volgt gehandeld:

• *verbranding:*

Wanneer er sprake is van verbranding van de huid zullen wij ten eerste de huid koelen met lauw stromend water voor minimaal tien minuten. Wij laten hierbij de kleding aan. Wanneer het een jong kind betreft trekken wij direct de luier en de schoenen uit, omdat hete vloeistof zich daarin kan verzamelen.

• *vergiftiging:*

Wanneer duidelijk wordt dat we te maken hebben met een mogelijke vergiftiging, bellen we altijd 112 en volgen de instructies van de centralist. Daarbij zullen wij zo duidelijk mogelijk benoemen wat de situatie is, zoals het benoemen van de middelen rondom het kind en of de vergiftiging mogelijk veroorzaakt is via de luchtweg, de huid of via het spijsverteringskanaal.

• *verstikking*

Wanneer sprake is van verstikking zullen wij jonge kinderen over hun rug wrijven om de oorzaak van de verstikking los te wrijven. Ook wordt direct 112 gebeld en wordt er middels twee vingers geduwd op hun borst op tepelhoogte. Wanneer merkbaar is dat het wrijven niet werkt wordt overgegaan op reanimeren. Dit wordt gedaan net zolang tot de ambulance arriveert.

Bij verwondingen, beknellingen, botsing, stoten, steken, snij en val ongevallen wordt als volgt gehandeld:

- Wanneer een kind op de grond ligt, laat de beroepskracht hem/haar bij voorkeur liggen, maar als het noodzakelijk is wordt in overleg met BHV-er of collega met EHBO-certificaat het slachtoffer op een veilige plaats neergelegd.
- Er wordt aan het kind gevraagd of het ergens pijn heeft en waar.
- Beroepskrachten bekijken en zo nodig voorzichtig betasten van de pijnlijke plek.
- Beroepskrachten letten op gezichtsuitdrukking en functioneren.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	18

- Bij de minste twijfel wordt de bedrijfshulpverlener (BHV'er) ingeschakeld.
- Zo nodig kan de bedrijfshulpverlener eenvoudige eerste hulp verlenen. De EHBO- koffer is te vinden bij het peutertoilet op de begane grond.

Registratie van ongevallen

Bij ieder ongeluk wordt door de beroepskracht per kind dat betrokken is bij het ongeluk een 'ongevallenregistratieformulier' ingevuld. Dit registratieformulier is bestemd voor de beroepskracht, ouders en directie. Hierin wordt de situatie en aard van het ongeval opgenomen en omschreven hoe er gehandeld is vanuit het personeel. Dit formulier wordt samen met de ouders van het kind doorgenomen en bewaard bij de directie. Op basis van een jaarlijkse evaluatie van de registratie van ongevallen worden deze formulieren geïnterpreteerd waardoor we de juiste beslissingen en maatregelen kunnen nemen om in het vervolg een ongeval te kunnen voorkomen en van het ongeval kunnen leren.

Veiligheid binnen het kinderdagverblijf

Zonnelicht heeft de intentie om openheid en gastvrijheid uit te stralen en mensen die het kinderdagverblijf bezoeken welkom te heten.

Om de veiligheid van kinderen, ouders en beroepskrachten binnen het kinderdagverblijf te kunnen waarborgen en duidelijke regels te stellen met betrekking tot toegankelijkheid en de mate van openbaarheid van het kinderdagverblijf is het echter nodig om een duidelijk beleid in te voeren.

Dit om:

1. te voorkomen dat mensen zonder duidelijk doel of afspraak het kinderdagverblijf binnen kunnen komen.
2. mensen met onjuiste of onduidelijke bedoelingen te kunnen weren.
3. onszelf en onze kinderen te beschermen tegen mensen die onverhoopt toch met onjuiste bedoelingen het kinderdagverblijf betreden.
4. te voorkomen dat kinderen in kwetsbare situaties terecht komen
5. te weten hoe te handelen bij vermissing van een kind

1. Voorkomen dat mensen zonder duidelijk doel of afspraak het kinderdagverblijf binnen kunnen komen.

In principe is het Zonnelicht alleen toegankelijk voor de volgende mensen:

1. Medewerkers van het Zonnelicht
2. Kinderen die ingeschreven staan op het Zonnelicht
3. Ouders/ verzorgers (en kinderen) die de kinderen volgens afspraak komen halen/brengen tijdens de afgesproken haal/ brengtijden.
4. Vaste leveranciers Groene band (biologische producten), Van Ginkel (huishoudelijke bestellingen), Broodman (biobrood op woensdag), Covelt (diksap), Willem (groente/ en fruitpakketten), Berzorgger Jumbo (fruit voor de BSO).
5. Wenouders met kinderen die op afgesproken tijd komen
6. Mensen met een duidelijke afspraak met Yolande Koning.
7. Mensen die deelnemen aan een van de cursussen en derhalve op een cursistenlijst staan.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	19

Afspraken met betrekking tot brengen en halen

- De beroepskrachten weten wie het kind komt halen en welke afspraken hierover zijn gemaakt (bijvoorbeeld bij een echtscheiding). Wanneer hierin wijzigingen zijn dienen ouders contact op te nemen met het kinderdagverblijf om dit duidelijk aan te geven.
- Aan vreemden worden kinderen, zonder duidelijke afspraak met de ouders, *nóóit* meegegeven. Als kinderen worden opgehaald door iemand anders dan gebruikelijk dienen beroepskrachten hiervan op de hoogte gebracht te worden en wordt dit genoteerd in het communicatieschrift. Bij twijfel worden altijd eerst de ouders van het kind gebeld, alvorens het kind met de vervanger wordt meegegeven.

Afspraken met betrekking tot sluiten van hek en deur en het geven van sleutels voor het hek, buiten de afgesproken breng- en haaltijden

- De kinderen worden door de ouders opgehaald op 14:30 uur op maandag, dinsdag en donderdag.
- De buitendeur van het van de Mars-groep is een vluchtduur en staat daarom open. Ouders kunnen daar naa binnen komen om de kinderen op te halen.

Afspraken met betrekking tot mensen die met vragen aan de deur komen.

- Mensen zonder duidelijke afspraak met één van de leidinggevendenden wordt gevraagd telefonisch contact op te nemen en terug te komen wanneer zij telefonisch een afspraak hebben gemaakt. Of men laat deze mensen even buiten wachten tot je zeker bent van de afspraak die is gemaakt.
- Mensen met een duidelijke afspraak wordt gevraagd buiten te wachten op degene met wie zij een afspraak hebben.
- Vragen kunnen telefonisch of tijdens een duidelijk gemaakte afspraak beantwoord worden.
- Mensen kunnen telefoonnummers, cursusinformatie, inschrijfformulieren en andere informatie over het Zonnelicht altijd op de website www.Zonnelicht.nl verkrijgen.
- Medewerkers zijn vriendelijk tegen onverwachte bezoekers en verwijzen de bezoekers naar de website waar telefoonnummers en informatie verkrijgbaar is, maar zijn duidelijk in de regels waardoor de onverwachte bezoeker geen toegang krijgen tot het kinderdagverblijf.
- Aan de deur wordt niet gekocht. Vertegenwoordigers zonder duidelijke afspraak dienen telefonisch contact op te nemen met de leidinggevende.

2. Mensen met onjuiste of onduidelijke bedoelingen aanspreken/ weren.

Mensen waarvan de herkomst en het doel niet duidelijk is dienen altijd aangesproken te worden om helderheid te krijgen over hun intentie

Dit zijn mensen die:

- Personen die niet direct herkent worden als ouder
- Mensen die over het hek klimmen
- Mensen zonder oversloffen
- Mensen die zoekend lijken
- Mensen die een verwarde/ agressieve/ depressieve indruk wekken.

Wanneer mensen een legitieme reden hebben om zich in de groepen bevinden worden zij attent gemaakt op de regels en voorschriften om een afspraak te maken, bij de voordeur aan te bellen, oversloffen aan te doen, etc.

Wanneer bij deze mensen vermoed wordt dat er sprake is van onjuiste bedoelingen dan wordt deze persoon gevraagd buiten te wachten op een leidinggevende.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	20

In het geval van echtelijke ruzie's/ echtscheidingen/ psychiatrische ziektebeelden/ etc. is het van belang dat ouders het kinderdagverblijf op de hoogte stellen van eventuele de problemen en eventuele regelingen cq afspraken, zodat beroepskrachten hier rekening mee kunnen houden.

3. Onszelf en onze kinderen beschermen tegen mensen die onverhoopt toch met onjuiste bedoelingen het kinderdagverblijf betreden.

Wanneer een van de beroepskrachten opmerkt dat iets niet pluis is mag zij direct maatregelen nemen om zichzelf en de kinderen te beschermen.

Dat betekent:

- Alarm slaan om andere groepen te waarschuwen
- Wanneer mogelijk deuren sluiten om de persoon in kwestie buiten te sluiten
- Kinderen in veiligheid brengen
- In bijzijn van de dreigende persoon een collega (kan ook een leerkracht zijn van basisschool de Driestroom, verbonden in het gebouw) aanspreken met het codewoord:
- **Ga jij het gele boekje halen? (Dit betekent: Politie waarschuwen)**
- Direct politie inschakelen
- Rustig blijven

4. Voorkomen dat kinderen in kwetsbare situaties terecht komen

Om kinderen te beschermen zullen wij zoveel mogelijk voorkomen dat zij in kwetsbare situaties terecht kunnen komen. Dat heeft de volgende regels tot gevolg:

- Peuters worden nooit alleen naar de wc gelaten.
- Peuters spelen nooit alleen buiten.
- Kinderen worden niet alleen gelaten met ouders/ verzorgers van andere kinderen.

5. Weten hoe te handelen bij vermissing van een kind

Hieronder volgen de richtlijnen voor de handelwijze die de medewerkers van het Zonnelicht volgen wanneer een kind vermist wordt tijdens de opvang.

Een persoon (kind) is vermist als:

- iemand tegen redelijke verwachting in afwezig is uit de voor die persoon gebruikelijke en veilige omgeving
- er sprake is van een plotselinge en onverwachte afwezigheid
- de verblijfplaats van iemand onbekend is, en als het in diens belang is, dat die wordt vastgesteld

Preventief beleid

- Beroepskrachten weten hoeveel kinderen er op de groep zijn. Dit wordt in beeld gehouden door o.a. door het bijhouden van de overdrachtlijst waar alle kinderen op staan. Wanneer een kind is gebracht of gehaald, behoort de beroepskrachten het nieuwe aantal kinderen te weten.
- De kans dat een kind wegloopt of door een onbekende wordt meegenomen is het grootst tijdens de haal- en brengtijden:
- De entree deur en het hek bij buitenspelen altijd goed dicht zijn met het slot en de fietsband. Er wordt door de beroepskrachten altijd gelet op openstaande deuren, zowel de groepsdeur

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	21

als de entreeur. Wanneer een ouder de deur laat openstaan, worden zij hierop gewezen door de beroepskrachten.

- Groepsleiding zorgt dat een invalkracht goed geïnstrueerd is. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de map voor invalkrachten en vindt er een goede overdracht plaats.

Vermissing gebeurt tijdens de opvang

Wanneer ontdekt wordt dat een kind uit de groep mist zullen we een aantal dingen doen die helpen het vermiste kind op te sporen. Dit betreft niet alleen het zelf zoeken naar het vermiste kind, maar ook het verzamelen van informatie over het kind en over de omstandigheden van de vermissing.

Onderneem de volgende stappen:

- Melden bij de naaste collega van de groep dat een kind vermist is. De zorg van de andere kinderen wordt overgedragen aan de collega, zodat de beroepskracht zich kan richten op het vermiste kind.
- Alle ruimtes worden goed bekeken en ondertussen wordt het kind geroepen. Er wordt gekeken op plaatsen waar kinderen zich kunnen verbergen. Het kan voorkomen dat een kind zich verstopt en dan in slaap valt.
- Meerdere collega's kunnen worden ingeschakeld om te helpen zoeken. Ook wordt dit eventueel aan ouders gevraagd ouders die op dat moment aanwezig zijn.
- Een andere collega die niet aan het zoeken is brengt de direct leidinggevende op de hoogte. Deze neemt contact op met de ouders indien het kind niet binnen 15 minuten wordt gevonden.
- Als het kind niet in het gebouw te vinden is, wordt buiten verder gezocht. De beroepskracht neemt een telefoon mee, zodat deze bereikbaar is, mocht een collega het kind vinden.
- Buiten wordt gezocht op de plekken waar het kind gevaar zou kunnen oplopen (water, putten, verkeerswegen, parkeerplaatsen etc.).
- Aan voorbijgangers wordt gevraagd of zij een kind hebben gezien.
- Na nog 15 minuten zoeken wordt de politie gebeld: 0900 – 8844.
- We blijven met zoveel mogelijk mensen (met auto's) de omgeving afzoeken en voorbijgangers vragen om signalement.

Vermissing gebeurt tijdens de breng- en haaltijden

Hieronder wordt verstaan dat kinderen die vanuit school zelfstandig naar de BSO gaan of vanuit de BSO zelfstandig naar huis gaan niet op de betreffende plek aankomen.

Kind komt niet aan op de BSO vanuit school

- Checken we eerst of het kind afgemeld is bij het Zonnelicht.
- Er wordt contact opgenomen met school, zodat we weten of het kind daar wel of niet is geweest.
- Vervolgens wordt het Zonnelicht gebeld om de situatie te bespreken en voorzorgsmaatregelen te nemen.
- Vervolgens worden de gebeld ouders om te vragen of het klopt dat het kind niet op de BSO is. Wanneer dit niet klopt vragen we de ouders na te gaan waar het kind eventueel kan zijn (bijvoorbeeld bij familie of vriendjes).
- We vragen aan klasgenootjes of vriendjes die aanwezig zijn op de BSO of zij het kind hebben gezien.
- De beroepskracht draagt de groep over aan de naaste collega, zodat deze zich kan richten op het vermiste kind. (De beroepskracht bij wie het kind in de groep zit gaat zoeken)
- We brengen het hoofd van het kindercentrum op de hoogte.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	22

- Vragen om mogelijke hulp bij het zoeken.
- We fietsen of lopen de route naar school. De beroepskracht neemt een telefoon mee.
- We zoeken buiten eerst op de plekken waar het kind gevaar zou kunnen oplopen (water, putten, verkeerswegen, parkeerplaatsen etc.).
- Na 15 minuten zoeken bellen we de politie: 0900 – 8844.
- We blijven zoeken tot het kind is gevonden.

Als het vermiste kind terecht is:

- Informeren we de politie als deze ingeschakeld is.
- Informeren we vervolgens de ouders, alle andere betrokkenen en andere ouders die denken dat het kind vermist is.
- Is het belangrijk om na te gaan wat de reden voor de vermissing was, zodat een herhaling voorkomen kan worden.

Vermissing gebeurt tijdens de breng- en haaltijden

Hieronder wordt verstaan dat kinderen die vanuit school zelfstandig naar de BSO gaan of vanuit de BSO zelfstandig naar huis gaan niet op de betreffende plek aankomen.

Als het vermiste kind terecht is

- Informeren we de politie als deze ingeschakeld is.
- Informeren we vervolgens de ouders en alle andere betrokkenen die denken dat het kind vermist is.
- Gaan we na wat de reden voor de vermissing was, zodat een herhaling voorkomen kan worden.

Communicatie en afstemming Intern en Extern

De beschreven veiligheids- en gezondheidsrisico's zijn voor de beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiaire, vrijwilligers en ouders terug te vinden in de RIE-map die aanwezig is op de groepen.

Wanneer er vanuit vrijwilligers en ouders vraag is om het Veiligheids- en Gezondheidsbeleid in te zien kunnen zij terecht bij de planning of de directie van Zonnelicht. Wanneer er vragen zijn van ouders worden deze zo mogelijk ter plekke beantwoord. Ook zullen zij beleid beschikbaar stellen voor inzage. Het veiligheids- en gezondheidsbeleid zal driejaarlijks ter sprake komen tijdens de oudercommissievergadering

Oudercommissie

De oudercommissie bestaat uit een vertegenwoordiging van ouders om drie keer per jaar te vergaderen over punten die geformuleerd zijn in de Wet kinderopvang. Het veiligheids- en gezondheidsbeleid maakt deel uit van de punten met betrekking tot het adviesrecht van de oudercommissie en de opzet van het beleid wordt in de oudercommissievergadering besproken en er wordt goedkeuring gevraagd voor de implementatie van het beleid.

De oudercommissie dient tevens als klankbordgroep voor de dagelijkse gang van zaken binnen Zonnelicht kindcentrum.

Doel van de oudercommissie is:

- Het vertegenwoordigen van ouders.
- De belangen van kinderen en de ouders zo goed mogelijk behartigen.
- Adviseren ten aanzien van kwaliteit van de kinderopvang.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	23

Ondersteuning en melding van klachten

Hoewel we ons uiterste best doen een helder en zorgvuldig beleid te voeren ten aanzien van veiligheid en gezondheid, kan het altijd voorkomen dat een medewerker of ouder een klacht heeft. We staan open voor feedback, en bespreken deze klacht het liefst direct met de medewerker of ouder zelf om tot een oplossing te komen. Zonnelicht maakt gebruik van een intern klachtenreglement, deze staat beschreven in bijlage 4.

Indien we er met de medewerker of ouder op deze wijze niet uitkomen dan kan de medewerker of ouder contact opnemen met het Klachtenloket Kinderopvang en in het uiterste geval met de Geschillencommissie Kinderopvang. Meer informatie kan de ouder vinden www.klachtenloket-kinderopvang.nl

Grensoverschrijdend Gedrag

Grensoverschrijdend gedrag door volwassenen of door kinderen kan een enorme impact hebben op het welbevinden van het getroffen kind. In Zonnelicht heeft dit thema dan ook onze bijzondere aandacht. Voordat we ingaan op hoe we preventief inspelen op grensoverschrijdend gedrag, zullen we eerst beschrijven wat wij als organisatie onder grensoverschrijdend gedrag verstaan.

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Onder grensoverschrijdend gedrag wordt volgens de Wet op de jeugdzorg verstaan: “elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ene persoon ten opzichte van de andere persoon actief of passief opdringt, waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden toegebracht aan die persoon in de vorm van fysiek letsel of psychische stoornissen”.

De verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag en hoe deze te herkennen zijn uitgewerkt in de Meldcode Kindermishandeling en het Protocol Kindermishandeling, deze zijn opgenomen in bijlage 2 en bijlage 3. Of grensoverschrijdend gedrag regelmatig of incidenteel plaatsvindt, het is in alle gevallen ontoelaatbaar. De vraag of iets wel of niet grensoverschrijdend gedrag is, kan alleen door het slachtoffer worden beantwoord. Als het slachtoffer iets als grensoverschrijdend ervaart, moet het ook als grensoverschrijdend worden aangepakt. Binnen onze organisatie hebben we het dus over grensoverschrijdend gedrag wanneer iemand in een situatie geestelijk of lichamelijk schade wordt toegebracht of in zijn ontwikkelingsmogelijkheden wordt geblokkeerd. Binnen Zonnelicht streven we naar een prettig en veilig klimaat, waar er zorg gedragen wordt dat er geen ruimte is voor ongewenst gedrag.

Preventie grensoverschrijdend gedrag

We hebben binnen Zonnelicht de volgende maatregelen genomen om grensoverschrijdend gedrag met elkaar te voorkomen en wat te doen als we merken dat het toch gebeurt:

- Tijdens teamoverleggen en afdelingsoverleggen wordt regelmatig over het onderwerp gesproken om zo een open cultuur te creëren waarbij medewerkers elkaar durven aan te spreken.
- In het pedagogisch beleidsplan hebben we opgenomen dat kinderen wordt geleerd hoe je met elkaar om kunt gaan waarbij respect is voor normen en waarden. Zo weten kinderen wat wel en niet toelaatbaar is, en wat gepast en ongepast gedrag is en dragen we gezamenlijk zorg voor een veilige en vertrouwde leefomgeving.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	24

- Daarnaast leren we kinderen dat het belangrijk is dat ze het direct aangeven als zij bepaald gedrag ervaren dat niet wenselijk is. We begeleiden bij het voor zichzelf op komen en hier uiting aan geven.

De volgende maatregelen worden genomen om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen:

- Alle medewerkers, stagiaires en vrijwilligers hebben een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG verklaring).
- We werken volgens het vier- ogenprincipe, dat door alle medewerkers van Zonnelicht goed wordt nageleefd.
- Medewerkers spreken elkaar aan als ze merken dat het vier- ogenprincipe niet goed wordt nageleefd.
- Er zijn duidelijke afspraken over hoe er gehandeld moet worden als een kind grensoverschrijdend gedrag vertoond richting een ander kind op de opvang.
- Medewerkers kennen de afspraken hoe er gehandeld moet worden als een kind grensoverschrijdend gedrag vertoond binnen de opvang.
- Er is een protocol wat te doen als kindermishandeling wordt vermoed. Dit protocol is opgenomen in bijlage 2.
- Medewerkers kennen het protocol wat te doen als kindermishandeling wordt vermoed.

Bijlage 1

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	25

Protocol Voedselhygiëne

Hygiëncode

Bij het opstellen van dit beleid zijn wij uitgegaan van de landelijk bepaalde voedselveiligheidsvoorschriften en hygiëncode opgesteld door het RIVM in mei 2016. De hygiëncode is een praktische uitwerking van de basisprincipes van voedselveiligheid, ook wel HACCP (een systeem om de voedselveiligheid te beheersen) genoemd. Hierin staan maatregelen die je moet nemen wanneer je bezig bent met het bereiden en serveren van eten en drinken. Door te werken volgens het protocol voedselhygiëne, voldoen we aan de wettelijke voorschriften voor voedselveiligheid.

Eet- en drinkmomenten

Gedurende de opvang van het kind vinden verschillende eet- en drinkmomenten plaats. Per dag wordt één broodmaaltijd verstrekt. Per dag wordt een keer fruit en een keer groente verstrekt. Groepsleiding eten en drinken op het moment dat de kinderen aan tafel eten. Er worden in overleg incidenteel warme maaltijden of snacks verstrekt (zoals soep), deze worden op dezelfde dag genuttigd of ingevroren en bevatten geen dierlijke producten. De organisatie beslist welke producten er worden ingekocht en welke producten door ouders meegegeven mogen worden (geen vlees of vis).

Basisprincipes voedselhygiëne

Jonge kinderen kunnen in aanraking komen met ziekteverwekkers waartegen zij nog geen weerstand hebben opgebouwd. Het is dan ook van belang dat we dit door middel van te handelen volgens protocol zoveel mogelijk proberen te voorkomen. Hiervoor zijn een aantal basisprincipes van belang.

Beheersing van de temperatuur

De temperatuur van gekoelde of diepvriesproducten beïnvloedt de voedselveiligheid. Hoe kouder de producten worden bewaard, hoe minder kans ziekteverwekkers hebben om uit te groeien. Om deze reden zijn temperatuurnormen van belang. De temperatuurnormen die wij hanteren binnen de organisatie is 4 tot 7 °C voor de koelkast. Voor de vriezer geldt -18 °C.

Afspraken:

- De temperatuur van de koelkast wordt 1x per maand gecontroleerd en geregistreerd.
- De temperatuur van de vriezer wordt 1x per maand gecontroleerd en geregistreerd.

2. Hygiëne

Via vuile handen en vuile materialen kan voedsel besmet raken met ziekteverwekkers. Daarom is het van belang dat er zowel aandacht is voor de persoonlijke hygiëne van mensen die het voedsel bereiden, als voor de schoonmaak van materialen en werkruimten waar voedsel bereid of bewaard wordt.

Afspraken:

- Was voor het eten klaarmaken en uitdelen eerst je handen met water en zeep.
- Laat de kinderen voor het eten de handen wassen met water en zeep.
- Zorg voor schone materialen; tafel, messen, borden, bekertjes, etc.
- Gebruik verschillende messen per pot. Draag er zorg voor dat, wanneer kinderen zelf hun vroom smeren, niet van het mes likken.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	26

- Zorg dat kinderen niet uit elkaars bekers drinken.
- De koelkast dient minimaal 1x per maand te worden schoongemaakt.
- De vriezer dient 1x per zes maanden te worden ontdooid en schoongemaakt.
- De voorraadkast dient minimaal 4x per jaar te worden schoongemaakt.
- Direct na het eet moment worden de tafels schoongemaakt en de vloer geveegd.

3. Houdbaarheid

Al het voedsel kan bederven. Daarom is het controleren en garanderen van de houdbaarheid van producten een belangrijk aspect van voedselveiligheid.

Afspraken:

- Diepvriesbrood wordt gelabeld met datum van levering. Onderscheid tussen ‘babybrood’ (lichtbruin) en ‘gewoon brood’ (volkoren).
- Nieuw aangebroken potten worden voorzien van datum van opening.
- Fruit wordt ter plekke geschild en geserveerd. Fruit wat over is mag afgesloten in de koelkast bewaard worden en later opgegeten worden.
- Haal de producten zo kort mogelijk van te voren uit de koeling. Melkproducten mogen maximaal een half uur uit de koeling.
- Ingevroren producten worden niet langer dan 3 maanden bewaard in de vriezer.
- Geopende producten en producten met kortste houdbaarheid worden eerst gebruikt (First in - First out).

Bewaren van voeding (dat door Zonnelicht wordt verstrekt)

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	27

<u>Product</u>	<u>Bewaard voor opening</u>	<u>Bewaard na opening</u>
- Brood (biologisch)	In de vriezer Voorzien van datum	In de daarvoor bestemde broodbak, voorzien van datum geopend
- Crackers en Rijstwafels (biologisch)	In de voorraadkast	Afgesloten in container of vershoudbak op de groepen voorzien van datum geopend
- Carobapasta, pindakaas, appelstroop, honing, tahin	In de voorraadkast	Afgesloten in de mand op de groepen voorzien van datum geopend
- Aardbeienjam (biologisch)	In de voorraadkast	Afgesloten in de koelkast voorzien van datum geopend
- Kaas, (geiten) smeerkaas	In de koelkast	Afgesloten in de koelkast voorzien van datum geopend.
- (Appel)dixsap (biologisch)	In de voorraadkast	Afgesloten op een koele donkere plaats of in de koelkast voorzien van datum geopend
- Koffiemelk (biologisch)	In de voorraadkast	In de koelkast voorzien van datum geopend
- Thee	In de voorraadkast	In de kast
- Koffie	In de voorraadkast	In de kast
- Bamboekoffie	In de voorraadkast	In de kast

Feesten en partijen

Incidenteel bij feestelijke gelegenheden bieden we iets extra's aan, dit zal passen binnen de vegetarische en biologische visie van de organisatie.

Ook bij de traktaties van kinderen vragen we ouders rekening te houden met het vegetarische en biologische karakter van Zonnlicht en eventuele allergieën en/of voedselintolerantie van kinderen op de goep. Er wordt op gelet dat hapjes niet te lang in de open lucht staan en goed vers gehouden worden.

Metten en registreren

Het meten van de temperatuur van de koelkasten en vriezers moet maandelijks gedaan worden.

- Meetmethode: een vaste dag in de maand wordt de temperatuur met de de meetdatum in het schriftje geschreven. De meting wordt uitgevoerd door de beroepskracht in de groep waar de koelkast/vriezer zich bevindt.
- Afwijkingen registreren en doorgeven aan de directie.

Reinigen en afvoeren van afval

Fruitschillen, tissues waarmee de neus is gesnoten of gezichten mee zijn afgeveegd, broodresten, en ander bederfelijk materiaal worden in een aparte afvalcontainer weggegooid en dezelfde dag naar de container gebracht die wekelijks wordt geleegd.

Lege glazen potten worden met deksel bij het glas bewaard en regelmatig naar de glasbak gebracht.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	28

Oppervlakten of materiaal waar eten op/ mee is bereid of aan/ mee is gegeten worden direct grondig schoongemaakt met water en sop.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	29

Bijlage 3

Protocol Zonnelicht **Kindermishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik** **Meldcode** (versie januari 2019)

Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag' Zonnelicht door Lisette Smulders, aandachtsfunctionaris. Hieronder staat een samenvatting beschreven met de belangrijkste punten en gegevens uit het protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag' voor de kinderopvang (juni 2018).

De gehele meldcode geschreven voor de brancheorganisatie kinderopvang kun je ter inzage vinden in de studieruimte van Zonnelicht in de map Meldcode.

Er is op elke externe locatie ook een exemplaar aanwezig : Rozepoortje, kantoor Tierelantijn / Toverboom. Deze samenvatting is op elke groep aanwezig in de protocollenmap.

Wat is een meldcode:

De meldcode is een overzichtelijk stappenplan, waarin beschreven staat hoe te handelen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Elke te nemen stap staat in de meldcode stap voor stap uitgebreid beschreven. Daarnaast vind je in de meldcode een voorbeeld observatie lijst en signaleringslijsten + een sociale kaart van de omgeving van Den Bosch.

In het kader van kwaliteitszorg wordt de plicht opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg.

Per 1 januari 2019 verandert de meldcode. Het wordt vanaf dat moment een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. De 5 stappen uit de meldcode blijven bestaan, maar stap 4 en 5 worden aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De aandachtsfunctionaris neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

1. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
2. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De meldcode is bedoeld voor iedereen die binnen het Zonnelicht werkzaam is. Het Zonnelicht werkt met de meldcode die speciaal is toegeschreven voor de branche organisatie kinderopvang (juni 2018). De gehele meldcode bestaat, los van deze samenvatting geschreven voor het Zonnelicht, uit drie Routes:

- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de thuissituatie
- Meldplicht bij een vermoeden van een geweld of zedendelict door een medewerker
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	30

Openheid gebruik van meldcode naar ouders:

Er is op verschillende manieren gecommuniceerd naar ouders dat wij werken met de meldcode. De directie heeft dit binnen de verschillende oudercommissies besproken, op de site van het Zonnelicht staat een korte beschrijving van de meldcode, in het lichtflitsje is uitleg gegeven over het werken met de meldcode en nieuwe ouders zullen tijdens de intake op de hoogte gesteld worden.

Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Wet op de jeugdzorg, 2005).

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis). De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

Aandachtfunctionaris binnen Zonnelicht.

Lisette Smulders is binnen het Zonnelicht werkzaam als gecertificeerd aandachtsfunctionaris. Je kunt bij haar terecht voor al je vragen omtrent de meldcode en vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld. Lisette zal onderdelen uit de meldcode regelmatig tijdens teamvergaderingen en BSO, peuter en baby overleg ter sprake brengen en zal in 2019 opnieuw een scholing signaleren en casuïstiek aanbieden voor het personeel.

Beroepsgeheim en wettelijk meldrecht

Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele cliënten (jeugd)hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Dit geldt ook voor beroepskrachten in de kinderopvang. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over kinderen en ouders aan derden te verstrekken, tenzij daarvoor toestemming bestaat. Voor de kinderopvang geldt dat hiervoor dus toestemming van ouders noodzakelijk is. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken.

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Wettelijk meldrecht

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van (de ouders van) hun cliënt, vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om, zonder toestemming van de cliënt, op verzoek van Veilig Thuis informatie over betrokkene te verstrekken. De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens)

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	31

advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

Verantwoordelijkheid

In de meldcode dient de organisatie vast te leggen wie binnen de organisatie de stappen doorloopt. In bijlage 7 is opgenomen wie welke verantwoordelijkheden heeft binnen een kinderopvangorganisatie. Daarnaast moet de organisatie in de meldcode vastleggen wie eindverantwoordelijk is voor de beslissing om wel of geen melding te doen. (Zie schema afwegingskader Zonnelicht)

Jaarlijks overleg

De aandachtsfunctionaris van het Zonnelicht heeft twee keer per jaar overleg met de directie om op basis van een kort schriftelijk jaarverslag te bezien op welke wijze de implementatie en de werking van de meldcode in het komend jaar kan worden bevorderd en welk aandeel de directie en de aandachtsfunctionaris hierin zullen hebben. Data voor overleg worden in december voorafgaand aan het nieuwe jaar bepaald en ingepland.

Overleg over scholing van de medewerkers

In het jaarlijks overleg, zoals hierboven bedoeld, adviseert de aandachtsfunctionaris in ieder geval ook over de wijze waarop de directie/bestuurder in het komend jaar vorm zou kunnen geven aan zijn in de wet vastgelegde verantwoordelijkheid voor scholing van de medewerkers die met de meldcode moeten werken. (Zie scholingsplan Zonnelicht.)

Documentatie en vertrouwelijkheid binnen de meldcode

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen schriftelijk vast legt. Binnen kinderopvangorganisaties dienen er afspraken te worden gemaakt wie hiervoor verantwoordelijk is. Dit geldt voor iedere stap bij het doorlopen van de meldcode. (zie blz 8 afwegingskader Zonnelicht) Tevens is het van belang dat er met de gegevens vertrouwelijk wordt omgegaan.

In het geval van signalen die kunnen duiden op kindermishandeling wordt geadviseerd dit in het kinddossier op te nemen (zie bijlage 8 in originele versie). Het kinddossier wordt bewaard in een gesloten kast. Of in de dossier kast van de aandachtsfunctionaris. Gespreksverslagen kunnen door betrokkenen worden ondertekend.

Interne evaluatie

Het is belangrijk dat de toepassing van de meldcode systematisch wordt geëvalueerd. In oktober 2019 zal er een audit plaats vinden waarin de meldcode systematisch geëvalueerd wordt. Uitslag van deze audit wordt mee genomen in overleg tussen aandachtsfunctionaris en directie.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	32

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling met afwegingskader kdV Zonnelicht.

Onderstaande stappen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

STAP 1
In kaart brengen van signalen

- De beroepskracht:
- Observeert het kind
  - Brengt signalen bij het kind in kaart, zie bijlage 3 en 4
  - Bespreekt de zorg met de aandachtsfunctionaris
  - Bespreekt de zorg met betrokkenen na overleg met aandachtsfunctionaris
  - Documenteert

STAP 2
Collegiale consultatie
Bij twijfel: Veilig Thuis (anoniem)
Bij twijfel: letseldeskundige

- De beroepskracht:
- Bespreekt signalen met collega's
  - Heeft overleg met de aandachtsfunctionaris voor advies
  - Aandachtsfunctionaris heeft bij twijfel contact met Veilig Thuis voor advies
  - Documenteert

STAP 3
Gesprek met de ouder (en indien mogelijk het kind)

- De beroepskracht:
- Heeft gesprek met betrokkenen eventueel met ondersteuning aandachtsfunctionaris
  - Documenteert

STAP 4
Wegen van het geweld aan de hand van afwegingskader
Bij twijfel: altijd contact met Veilig Thuis

- De aandachtsfunctionaris:
- Beoordeelt de risicotaxatie
  - Heeft bij twijfel contact met Veilig Thuis
  - Weegt aan de hand van afwegingskader
  - Documenteert

AFWEGING 1
Is meld en noodzakelijk?

AFWEGING 2
Is hulpverlening (ook) mogelijk?

STAP 5
Beslissen over het doen van een melding en het inzetten van noodzakelijke hulp

- De aandachtsfunctionaris/ directie
- Beslist aan de hand van de uitkomsten (van het afwegingskader)
  - Bespreekt een melding met de betrokkenen
  - Documenteert

NB. Met [Veilig Thuis](#) kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	33

De meldcode in de praktijk: een voorbeeld van hoe een proces kan lopen binnen Zonnelicht

Stap 1

Je hebt als beroepskracht een onderbuikgevoel over een bepaald kind dat er iets niet pluis is. Signalen kunnen heel concreet zijn, maar dit hoeft niet. Het kan zijn dat je door allerlei (kleine) signalen bij elkaar opgeteld het idee hebt dat er iets mis is. Wanneer je met ouders spreekt over bepaalde zorgen hebben zij steeds excuses, bagatelliseren de zorgen en/of komen niet voldoende in actie in jouw optiek. Je blijft je zorgen maken. Je houdt de dingen die je constateert goed bij, net als de gespreksmomenten die je hebt (gehad) met ouders. Je bespreekt je zorg ook met de aandachtsfunctionaris.

Stap 2

Vervolgens ga je in gesprek met collega's. Hebben zij ook signalen geconstateerd? En wat vinden zij van de signalen die jij hebt gezien? Je vraagt de aandachtsfunctionaris Zonnelicht om advies. Aandachtsfunctionaris kan contact opnemen met Veilig Thuis om de situatie (anoniem) voor te leggen. **In alle gevallen is de aandachtsfunctionaris of directie Zonnelicht diegene die zo nodig contact opneemt met veilig thuis.** Alle acties die ondernomen worden, worden goed bijgehouden in het kinddossier.

Stap 3

Op basis van de kennis die je nu hebt opgedaan, ga je in gesprek met de ouders en in sommige gevallen ook met het kind. Dit kan zo nodig met ondersteuning van de aandachtsfunctionaris van het Zonnelicht, of de leidinggevende. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt.

Stap 4

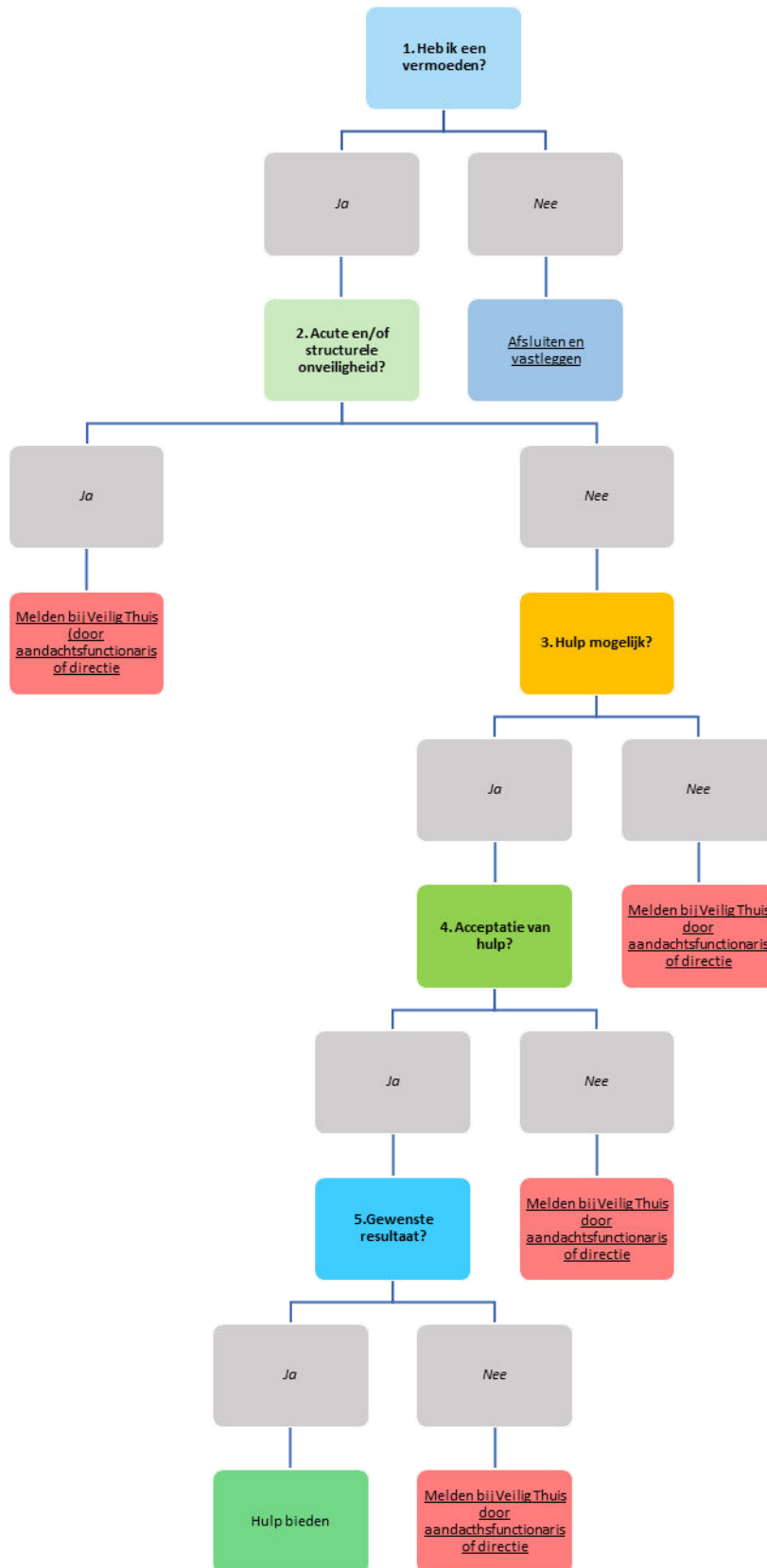
Samen met de aandachtsfunctionaris weeg je de signalen op basis van het afwegingskader. Je beantwoordt de twee vragen: is melden noodzakelijk? En vervolgens: is hulp bieden en/of organiseren voor de ouders en het kind/de kinderen ook mogelijk? Deze hoofdvragen moeten worden beantwoord door een aantal vragen over de situatie te beantwoorden (zie afwegingskader). Het kan zijn dat je zorgen na het gesprek met ouders zijn verminderd of zijn weggenomen. Bijvoorbeeld omdat ouders aangeven dat zij zelf hulp hebben gezocht vanwege problemen in de opvoeding waar zij tegenaan lopen en het moeilijk vinden hiermee om te gaan. In zo'n geval kan besloten worden de meldcode te stoppen. Houd goed vinger aan de pols en biedt ondersteuning aan ouders door er te zijn voor de kinderen én met ouders mee te denken over de problemen in de opvoeding die zij tegenkomen. Hiervoor kunnen ook samenwerkingspartners worden benaderd (zie in bijlage 2 de sociale kaart).

Stap 5

De aandachtsfunctionaris/directie van Zonnelicht maakt de beslissing of melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is en/of dat hulpverlening kan worden georganiseerd. Deze beslissing leg je vast in het dossier van het kind/de kinderen

Het afwegingskader in beeld

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	34

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	35

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier

Ja: Ga verder met afweging 2

Als wordt ingeschat dat er géén zorgen zijn over (een dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling, sluit de beroepskracht het doorlopen van de meldcode af en vermeldt deze conclusie in het kinddossier. Een veelvoorkomende situatie is dat er wel zorgen zijn, maar dat deze zorgen geen (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling betreffen. Bijvoorbeeld omdat er kindproblematiek is waargenomen in combinatie met pedagogische onmacht van ouders, echter zonder dat dit de (emotionele) veiligheid van het kind bedreigt. Ook dan sluit de beroepskracht de meldcode af en noteert deze conclusie in hetzelfde dossier. Hulp kan vervolgens worden georganiseerd, geboden en geëvalueerd voor de gesignaleerde, niet tot onveiligheid leidende, problemen.

Wanneer een beroepskracht op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden heeft van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling volgt de tweede afwegingsvraag.

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?

Nee: Ga verder met afweging 3

Ja: Melden bij Veilig Thuis door aandachtsfunctionaris of directie. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

Ernstige onveilige en/of schadelijke situaties dienen altijd gemeld te worden bij Veilig Thuis, ook wanneer een beroepskracht inschat dat hij en de organisatie mogelijkheden hebben om hulp te bieden of te organiseren. Met deze melding kan Veilig Thuis vroegere, maar ook eventuele toekomstige signalen van huiselijk geweld over de betrokkenen, combineren.

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: Melden bij Veilig Thuis door aandachtsfunctionaris of directie

Ja: Ga verder met afweging 4

Bij effectieve hulp rondom huiselijk geweld en/of kindermishandeling is veiligheid het hoofdoel. Goede hulp bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gericht op alle leden in een (gezins)systeem: minderjarigen en volwassenen, pleger(s) en slachtoffer(s). Er wordt met alle betrokkenen samengewerkt in het maken, evalueren en uitvoeren van veiligheids- en hulpplannen.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: Melden bij Veilig Thuis door aandachtsfunctionaris of directie

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

In deze afwegingsvraag staan de mogelijkheden van de betrokkenen tot het aanvaarden van hulp bij (dreigend) huiselijk geweld en/of kindermishandeling centraal. Het gaat erom dat de betrokkenen, alle leden van het (gezins)systeem, maar ook het (bredere) netwerk van (informele) steunfiguren bereid en in staat zijn de voorgestelde hulp direct aan te gaan.

In het afwegingskader leidt de vierde afwegingsvraag tot een melding indien hulp wordt afgehouden. Vaak is bij aanvang niet helemaal helder hoezeer de betrokkenen bereid en in staat zijn zich in te zetten. De redenen om de hulp te aanvaarden kunnen divers zijn. Hun motivatie kan vooral intrinsiek of extrinsiek van aard zijn. Ook de mogelijkheden van de betrokkenen en hun netwerk verschillen. Door direct en in samenwerking met de betrokkenen en ketenpartners veiligheidsafspraken en hulpverleningsafspraken te maken wordt vaak helder wat de bereidheid en de mogelijkheden van de betrokkenen zijn.

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Door aandachtsfunctionaris of directie

Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

De beantwoording van deze afwegingsvraag leidt tot een melding bij Veilig Thuis indien wordt vastgesteld dat hulp onvoldoende resultaat oplevert: (het risico op) onveiligheid duurt voort, onveiligheid herhaalt zich of hulp stagneert.

- *Het gaat dus om situaties waarin hulpverleners hulp bieden bij zorgen over onveiligheid én de hulp binnen de gewenste termijn niet leidt tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en het welzijn van de betrokkenen (en/of de ontwikkeling van minderjarigen)*
- *De problematiek ernstiger of groter blijkt dan verwacht*
- *De uitvoering van het veiligheid- en/of hulpverleningsplan is vastgelopen.*

Om deze laatste afwegingsvraag zorgvuldig te beantwoorden is het nodig dat binnen de hulp die beroepskrachten bieden, duidelijk is afgesproken met betrokkenen uit het (gezins)systeem en met andere hulpverleners met wie wordt samengewerkt, aan welke doelen en resultaten wordt gewerkt.

Hoe en door wie wordt vastgesteld of de veiligheid voldoende is bereikt? Hoe wordt de veiligheid gemonitord en gedurende welke periode? Wanneer sprake is van een acuut onveilige situatie of structureel onveilige situatie is het van belang dat, na het doen van een melding bij Veilig Thuis, in de eerste plaats met Veilig Thuis duidelijk is besproken en afgesproken wat de termijn is (in dagen, weken of maanden) waarbinnen specifiek genoemde resultaten ten aanzien van de veiligheid behaald moeten zijn.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	36

Stappenplan bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker

Onderstaande stappen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

STAP 1A
In kaart brengen van signalen

- De beroepskracht:
- Observeert
  - Brengt signalen in kaart (zie bijlage 3, 4 en 9)
  - Documenteert

STAP 1B
Direct melding doen van vermoeden bij de houder

- De beroepskracht:
- Is verplicht het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind direct bij de houder te melden (tenzij het vermoeden de houder betreft)

STAP 2
In overleg treden met vertrouwensinspecteur

- De houder:
- Moet direct contact leggen met een vertrouwensinspecteur (overlegplicht) indien hij/zij aanwijzingen heeft dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan jegens een kind
  - Krijgt advies van de vertrouwensinspecteur over al dan niet doen van aangifte
  - Documenteert

STAP 3
Aangifte doen

- De houder:
- Is verplicht bij redelijk vermoeden aangifte te doen bij de politie (aangifteplicht)
  - Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
  - Legt een draaiboek aan
  - Raadpleegt de GGD
  - Regelt ondersteuning voor kind en ouders
  - Volgt het ingestelde onderzoek van de politie
  - Documenteert

STAP 4
Handelen naar aanleiding van onderzoek politie

- De houder:
- Rehabiliteert en/of
  - Geeft waarschuwing af en/of
  - Neemt arbeidsrechtelijke maatregelen
  - Documenteert

STAP 5
Nazorg bieden en evalueren

- De houder:
- Biedt nazorg aan ouders en kinderen
  - Biedt nazorg aan beroepskrachten
  - Organiseert ouderavonden
  - Verwijst door naar externe hulp
  - Evalueert de procedures
  - Documenteert

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	37

Stappen bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Onderstaande stappen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

STAP 1A
In kaart brengen van signalen

- De beroepskracht:
- Observeert
  - Brengt signalen in kaart (zie bijlage 3 en 4)
  - Bespreekt signalen met collega's en de leidinggevende
  - Documenteert

STAP 2
Melden van het gedrag bij leidinggevende

- De beroepskracht:
- Meldt het gedrag bij de leidinggevende/aandachtsfunctionaris
  - Brengt de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte

STAP 3
Beoordelen ernst van het gedrag

- De leidinggevende:
- Raadpleegt Veilig Thuis en/of GGD
  - Gaat in gesprek over het gedrag met ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als met de ouders van de kinderen die ermee worden geconfronteerd
  - Weegt de ernst van het gedrag:
    - licht seksueel grensoverschrijdend gedrag: bespreken in het team, inschakelen externe hulp niet nodig;
    - matig seksueel grensoverschrijdend gedrag: waarschuwing, inschakelen hulp;
    - ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag: direct ingrijpen vereist, maatregelen conform stap 4.
  - Documenteert (in het kinddossier)

STAP 4
Maatregelen nemen

- De houder:
- Stelt een intern onderzoek in
  - Schakelt experts in zoals GGD en Veilig Thuis
  - Organiseert zorg voor kinderen en ouders
  - Gaat in gesprek met ouders van kind dat gedrag vertoont én met de ouders van kinderen die geconfronteerd werden met het gedrag over de te nemen maatregelen
  - Documenteert

STAP 5
Beslissen en handelen

- De houder:
- Beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van het kind dat het gedrag heeft vertoond

STAP 6
Nazorg bieden en evalueren

- De houder:
- Biedt nazorg voor ouders, kinderen en beroepskrachten
  - Organiseert ouderavonden
  - Verwijst door naar externe hulp
  - Evalueert de procedures
  - Documenteert

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	38

Bijlage 1.

De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle leeftijdscategorieën. Vaak komen verschillende vormen tegelijkertijd voor. Bij iedere vorm van mishandeling is er ook sprake van psychische mishandeling. Het kind niet beschermen tegen de mishandeling door de andere ouder is ook mishandelen.

Zo veel mogelijk vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden in deze bijlage nader toegelicht, inclusief vormen van seksueel geweld, genitale verminking en eengerelateerd geweld. Specifieke vormen van geweld vragen specifieke kennis en vaardigheden van beroepskrachten. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig dat de aandachtsfunctionaris bij signalen die mogelijkwijs kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep doet op Veilig Thuis.

Hieronder staat een opsomming van vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Lichamelijke mishandeling

Ouders verwonden het kind of staan toe dat het kind wordt verwond. (Anders dan ten gevolge van een ongeluk.)

Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- slaan, stompen, schoppen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiftigen, verstikken
- meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje (zie onder een uitgebreide beschrijving)
- Shaken Baby Syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften.

Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:

- niet zorgen voor voldoende of geschikt eten
- niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding
- niet zorgen voor geschikt onderdak
- niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg
- niet zorgen voor voldoende hygiëne
- niet zorgen voor voldoende toezicht.

Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind.

Voorbeelden van psychische mishandeling zijn:

- het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren
- het kind tot zondebok maken
- het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid
- eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen
- het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag
- het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	39

Psychische verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.

Voorbeelden van psychische verwaarlozing zijn:

- niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact
- niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie
- niet zorgen voor regelmatige schoolgang, onthouden van onderwijs
- blootstellen aan huiselijk geweld.

Seksueel misbruik

Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger of anderen en/of uit geldelijk gewin.

Voorbeelden van seksueel misbruik zijn:

- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (bijvoorbeeld ongepast kussen, strelen van borsten)
- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt
- penetratie door vingers, voorwerpen of penis
- pornografisch materiaal laten zien of opnemen.

Vrouwelijke genitale verminking (VGV)

Vrouwelijke genitale verminking, ook wel meisjesbesnijdenis genoemd, is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen. De lichtste vorm is een sneetje in de voorhuid van de clitoris. De meest verminkende vorm is de infibulatie of faraonische besnijdenis, waarbij de hele clitoris, de kleine schaamlippen en een deel van de grote schaamlippen worden verwijderd. Na hechting van wat over is van de grote schaamlippen, blijft alleen een kleine opening over voor menstratiebloed en urine.

Vrouwelijke genitale verminking is een traditioneel gebruik dat vooral voorkomt in een aantal Afrikaanse landen. De traditie is daar soms verweven geraakt met het geloof, zowel islamitisch als christelijk. De ingreep vindt meestal plaats bij jonge meisjes, de exacte leeftijd verschilt per land.

Alle vormen van vrouwelijke genitale verminking zijn in Nederland strafbaar. Ook inwoners van Nederland die hun dochter in het buitenland laten besnijden plegen een strafbaar feit en kunnen in Nederland worden vervolgd.

Belangrijk: bij een vermoeden van VGV dient door de aandachtsfunctionaris direct contact te worden opgenomen met Veilig Thuis.

Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld dat wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man, vrouw of familie.

Onder eergerelateerd geweld vallen bijvoorbeeld bedreiging met eermoord, aanzetten tot zelfmoord, mishandeling of verminking, verstoting of bedreiging daarmee en uithuwelijking. Eerwraak is de meest extreme vorm omdat het slachtoffer hierbij wordt vermoord.

Belangrijk: bij een vermoeden van eergerelateerd geweld dient door de aandachtsfunctionaris direct contact te worden opgenomen met Veilig Thuis.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	40

Bijlage 2.

Sociale kaart van kinderdagverblijf Zonnelicht

Organisatie : **Politie alarmnummer (bij noodsituaties)**
Telefoonnummer: 112

Organisatie : **Crisisdienst Regionale Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties)**
Telefoonnummer Spoedeisende Zorg: 088-0666 999

Organisatie : **Veilig Thuis noord brabant**

:Oude Vlijmenseweg 112

5223 GS Den Bosch

telefoon (073) 687 12 75

fax (073) 687 12 76

www.jeugdzorg-nb.nl

:landelijk nummer **0900 - 123 123 0** (€ 0,05 per minuut).

U wordt automatisch doorgeschakeld naar het AMK in uw eigen regio.

Organisatie : **Algemeen Maatschappelijk Werk**

: Verschillende opties, zie internet.

:

Organisatie : **Bureau Jeugdzorg Noord brabant**

:Oude Vlijmenseweg 112

5223 GS Den Bosch

tel 073 - 687 13 11

fax 073 - 612 26 83

: Postbus 1163

5200 BE Den Bosch

Organisatie : **GGD hart van brabant**

: Vogelstraat 2

5212 VL 's-Hertogenbosch

: Algemene vragen:

tel: 0900 - 4636 443

(lokaal tarief)

Organisatie : **Jeugdgezondheidszorg brabant**

: Contact Jeugdgezondheidszorg

0900-4636443 (lokaal tarief): werkdagen van 08.00 tot 17.00 uur

Organisatie : **Steunpunt Huiselijk Geweld (in regio)**

: **Steunpunten huiselijk geweld brabant**

0900-1262626

24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar

U wordt doorgeschakeld naar een steunpunt in uw regio.

Organisatie : **Centrum voor Jeugd en Gezin (gemeentelijk of regio)**

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	41

Contactpersoon : **CJG Hinthamerstraat**
Hinthamerstraat 145
5211 MK 's-Hertogenbosch
E-mail: info@cjg-s-hertogenbosch.nl
Telefoon:0800-6441414 (gratis)
Openings- en inlooptijden:
Maandag en Vrijdag 09.00-13.00 uur
Dinsdag tot en met donderdag van 09.00-17.00 uur.

Mail adressen:

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

0900 - 123 123 0

www.amk-nederland.nl

Brancheorganisatie Kinderopvang

www.kinderopvang.nl

BOInK, Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang

www.boink.info

Bureau Jeugdzorg (BJZ)

www.bureaujeugdzorg.info

Centrum voor Jeugd en Gezin

www.cjg.nl / www.samenwerkenvoordejeugd.nl

GGD Nederland

www.ggd.nl

GGZ (volwassen en jeugd)

www.ggz nederland.nl

Inspectie kinderopvang

www.inspectie-kinderopvang.ggd.nl

JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding

0182 - 547888

www.jso.nl

MOgroep Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening

www.mogroep.nl

Politie (ook sociale jeugd- en zedenzaken)

0900 - 8844 (geen spoed) / 112 (spoed)

www.politie.nl

Raad voor de Kinderbescherming

www.rvdk.nl

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	42

+Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)

0900 - 126 26 26

www.shginfo.nl

Zorgadviesteam, landelijk steunpunt (ZAT)

www.zat.nl

Belangrijke informatie

Informatie over de meldcode (via rijksoverheid)

www.meldcode.nl

Informatie over de Verwijsindex Risicjongeren

www.verwijsindex.nl

Informatie over de aanpak kindermishandeling

www.aanpakkindermishandeling.nl

Informatie over huiselijk geweld

www.huiselijkgeweld.nl

Informatie over Seksueel Geweld

www.seksueelmisdrijf.nl

Informatie over meisjesbesnijdenis

www.meisjesbesnijdenis.nl

Informatie over het Vlaggensysteem (seksueel grensoverschrijdend gedrag van kinderen)

www.movisie.nl

Informatie over het Eergelateerd Geweld

www.rijksoverheid.nl

Bijlage 3.

Signalenlijst kindermishandeling 0- tot 4-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 4 tot en met 12 jaar.(bijlage 4).

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	43

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van de gezinssituatie erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling
- Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- Niet zindelijk op leeftijd waarvan men het mag verwachten

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

Ten opzichte van andere volwassenen:

- Bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen:

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Labiel, nerveus
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Niet lachen, niet huilen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Eetproblemen
- Slaapstoornissen
- Vermoeidheid, lusteloosheid

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	44

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken/striemen
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Voedingsproblemen

- Ondervoeding
- Voedingsproblemen bij baby's
- Steeds wisselen van voeding
- Veel spugen
- Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding
- Weigeren van voeding
- Achterblijven in lengtegroei

Verzorgingsproblemen

- Slechte hygiëne
- Ernstige luierverslag
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder/kind relatiestoornis

- Ouder draagt kind als een 'postpakketje'
- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhalen
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	45

- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera
- Veel ziekte in het gezin
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina en/of anus
- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Excessief en/of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- Schrikken bij aangeraakt worden
- Houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- Geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	46

- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden

6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen of het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF worden blootgesteld overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze worden ontlast van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- Het kind is consequent boos op een ander kind

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	47

- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind
- Veelvuldige seksistische uitingen

9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's
- Angst voor opnamen met videoapparatuur

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	48

Bijlage 4.

Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 0 tot en met 4 jaar (zie bijlage 3).

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
- Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- Niet zindelijk

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

Ten opzichte van andere volwassenen

- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	49

Ten opzichte van andere kinderen

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Labiel, nerveus gespannen
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Destructief
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Vermoeidheid, lusteloosheid
- Niet huilen, niet lachen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Schuld- en schaamtegevoelens
- Zelf verwondend gedrag
- Eetproblemen
- Anorexia/boulimia
- Slaapstoornissen
- Bedplassen/broekpoepen

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken/striemen
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- Slechte hygiëne
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

Overige medische signalen

- Ondervoeding
- Achterblijven in lengtegroei
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

3. Kenmerken ouders / gezin

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	50

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhalen
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- Veel ziekte in het gezin
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina en/of anus
- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	51

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Excessief en/of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- Schrikken bij aangeraakt worden
- Houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- Geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid
- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden

6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF wordt blootgesteld overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	52

- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- Het kind is consequent boos op een ander kind
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind
- Veelvuldige seksistische uitingen

9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's
- Angst voor opnamen met videoapparatuur

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	53

Bijlage 5.

Observatielijst

Deze observatielijst kan een instrument zijn om de signalen beter in kaart te brengen. De lijst is niet uitputtend en dient als hulpmiddel te worden gebruikt.

Vragen over 'opvallend gedrag van een kind'

Naam kind (evt. initialen): _____

Jongen/meisje

Leeftijd: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

- laatste weken
- laatste maanden
- sinds _____

2. Het opvallende gedrag bestaat uit (meer dan één antwoord mogelijk):

- (zeer) meegaand gedrag
- gebrek aan vertrouwen in anderen
- ouwelijk, zorgend gedrag
- verzet, passief
- verzet, actief
- agressief
- angstig
- druk
- negatief zelfbeeld
- angst voor lichamelijk contact
- seksueel uitdagend gedrag
- gespannen
- faalangstig
- signalen uit de signalenlijsten (zie bijlage 3 en 4) _____

3. Hoe is de verhouding tot broertjes en zusjes? (meer dan één antwoord mogelijk):

- prettig
- geen aansluiting
- bang
- plagerig
- agressief naar jongere kinderen
- bazig
- wordt gepest
- pest broertje/zusje
- anders, namelijk _____

4. Hoe is de verhouding tot andere kinderen? (meer dan één antwoord mogelijk):

- prettig
- geen aansluiting
- bang
- plagerig

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	54

- agressief naar jongere kinderen
- bazing
- wordt gepest
- pest andere kinderen
- anders, namelijk _____

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- over het algemeen verzorgd
- over het algemeen onverzorgd
- sterk wisselend
- anders, namelijk _____

6. Hoe is de verhouding tot moeder?

---

7. Hoe is de verhouding tot vader?

---

8. Hoe is de verhouding tot de beroepskrachten?

---

9. Hoe is het contact tussen de ouders en de beroepskrachten?

---

10. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

---

11. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

---

12. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

---

13. Wat zijn volgens u de problemen?

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	55

Bijlage 3

Klachtenreglement

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

1.1 Kinderopvang: het in georganiseerd verband tegen vergoeding verzorgen en opvoeden van kinderen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar door de kinderopvanginstelling Zonnelicht

1.2 Directie: de persoon die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de kinderopvang binnen het Zonnelicht.

1.3 Pedagogisch Medewerker: Een persoon werkzaam binnen Zonnelicht die onder de verantwoordelijkheid van de directie diensten verleend ten behoeve van de organisatie en verantwoordelijk is voor de zorg en opvoeding van een kind.

1.4 Klant: Een natuurlijk persoon die gebruik maakt, of wenst gebruik te maken van de diensten van het Zonnelicht.

1.5 Klacht: Een mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen van een klant over de wijze waarop hij/zij is behandeld door een medewerker of directie van het Zonnelicht.

Het ongenoegen kan betrekking hebben op handelingen en beslissingen of op het nalaten daarvan ten aanzien van een klant van het Zonnelicht.

1.6 Klager: Een persoon in relatie staand tot het Zonnelicht, die een klacht voorlegt of voorgelegd wil zien.

1.7 De Geschillencommissie Kinderopvang, is een landelijke onafhankelijke klachtencommissie. De commissie kan door klanten worden ingeschakeld wanneer zij in beroep willen gaan tegen de uitkomst van de klachtbehandeling.

Artikel 2

Indiening van een klacht

2.1 Het recht tot indien van een klacht komt toe aan ouder(s) welke hun kind geplaatst hebben op het Zonnelicht.

2.2 Een klacht ten aanzien van de ontwikkeling of verzorging van hun kind kan rechtstreeks besproken worden met de pedagogisch medewerker van de groep waarin

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	56

het kind zich bevind.

2.3 Een klacht kan ook mondeling of schriftelijk worden ingediend bij het hoofd, c.q. directie van het Zonnelicht. Indien de klacht mondeling wordt ingediend, legt de directie deze schriftelijk vast en toetst bij de klager of de klacht juist is geformuleerd. Vervolgens

wordt de klacht door de klager ondertekend. Schriftelijk kan de klager gebruik maken van het klachtformulier, waarin de klager de klacht omschrijft, wat de klager beoogt te bereiken en welke stappen al ondernomen zijn om tot een oplossing te komen. (zie bijlage)

2.4 De klager is te allen tijde gerechtigd de klacht in te trekken. De klager dient hiervan schriftelijk mededeling te doen aan de directie.

2.5 Voor klachten kunt u ook altijd rechtstreeks terecht bij de Geschillencommissie

Kinderopvang, Bordewijklaan 46, Postbus 90 600, 2509 LP Den Haag,
(www.degeschillencommissie.nl).

Artikel 3

Behandeling van de klacht

3.1 De directie beoordeelt of de klacht zoals door de klager inge

diend in behandeling genomen kan worden. Indien de klacht naar oordeel van de directie niet in behandeling genomen kan worden deelt zij dit zo spoedig mogelijk schriftelijk en met redenen omkleed aan de klager mede.

3.2 Indien de klacht in behandeling wordt genomen kan de directie beide partijen, zowel de klager, als de pedagogisch medewerker oproepen voor een mondelinge behandeling.

3.3 Een mondelinge klacht indien gegrond verklaart, zal zo spoedig mogelijk worden behandeld, uiterlijk binnen een week na indiening.

3.4 Indien de directie het nodig oordeelt, of indien een van de partijen, medewerker of klant daarom verzoekt, zullen de partijen afzonderlijk worden gehoord.

Artikel 4

Beslissingen/maatregelen directie

4.1 Het resultaat, maatregel of oplossing van een ingediende gegrond verklaarde mondelinge klacht dient binnen 2 weken na afhandeling zichtbaar te zijn aan de klager.

4.2 Bij een schriftelijk ingediende klacht neemt de directie binnen 2 weken na indiening

een beslissing over de gegrondheid van de klacht. Indien de klacht gegrond wordt verklaard, brengt de directie binnen 1 maand na indiening de klager schriftelijk in kennis van de aanbevelingen, eventuele maatregelen en oplossing t.a.v. de ingediende klacht.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	57

Artikel 5

Periodieke rapportage

De directie maakt jaarlijks een overzicht zonder namen met vermelding van het aantal, de aard en inhoud van de ingediende klachten en eventuele aanbevelingen, maatregelen en/of oplossingen.

Artikel 6

Verslag

Zonnelicht brengt het klachtenreglement op passende wijze onder de aandacht van de klanten. Dit gebeurt op de volgende wijzen:

- Als toegevoegde bijlage in jaarmap
- Als onderdeel van website

Artikel 7

Wijziging reglement

Dit reglement is vastgesteld en kan worden gewijzigd of ingetrokken op voorstel van belanghebbenden, door de directie van het Zonnelicht.

Artikel 8

Slotbepalingen

8.1 In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directie naar redelijkheid en billijkheid.

8.2 Dit reglement treedt op 1 september 2008 als herziene versie in werking.

Artikel 9

Beroep

9.1 In het kader van de Wet Klachtrecht cliënten Zorginstellingen is Zonnelicht aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang

9.2 Een klager kan bij de Geschillencommissie Kinderopvang in beroep gaan tegen genomen besluiten van de directie t.a.v. de afwikkeling van een klacht.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	58

Geschillencommissie Kinderopvang, Bordewijklaan 46, Postbus 90 600, 2509 LP Den Haag, (www.degeschillencommissie.nl).

Bijlage 4

Klachtenreglement

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

1.1 Kinderopvang: het in georganiseerd verband tegen vergoeding verzorgen en

opvoeden van kinderen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar door de kinderopvanginstelling Zonnelicht

1.2 Directie: de persoon die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de kinderopvang binnen het Zonnelicht.

1.3 Pedagogisch Medewerker: Een persoon werkzaam binnen Zonnelicht die onder de verantwoordelijkheid van de directie diensten verleend ten behoeve van de organisatie en verantwoordelijk is voor de zorg en opvoeding van een kind.

1.4 Klant: Een natuurlijk persoon die gebruik maakt, of wenst gebruik te maken van de diensten van het Zonnelicht.

1.5 Klacht: Een mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen van een klant over de wijze waarop hij/zij is behandeld door een medewerker of directie van het Zonnelicht.

Het ongenoegen kan betrekking hebben op handelingen en beslissingen of op het nalaten daarvan ten aanzien van een klant van het Zonnelicht.

1.6 Klager: Een persoon in relatie staand tot het Zonnelicht, die een klacht voorlegt of voorgelegd wil zien.

1.7 De Geschillencommissie Kinderopvang, is een landelijke onafhankelijke klachtencommissie. De commissie kan door klanten worden ingeschakeld wanneer zij in beroep willen gaan tegen de uitkomst van de klachtbehandeling.

Artikel 2

Indiening van een klacht

2.1 Het recht tot indiening van een klacht komt toe aan ouder(s) welke hun kind geplaatst hebben op het Zonnelicht.

2.2 Een klacht ten aanzien van de ontwikkeling of verzorging van hun kind kan rechtstreeks besproken worden met de pedagogisch medewerker van de groep waarin het kind zich bevindt.

2.3 Een klacht kan ook mondeling of schriftelijk worden ingediend bij het hoofd, c.q. directie van het Zonnelicht. Indien de klacht mondeling wordt ingediend, legt de directie deze schriftelijk vast en toetst bij de klager of de klacht juist is geformuleerd. Vervolgens

wordt de klacht door de klager ondertekend. Schriftelijk kan de klager gebruik maken van het klachtformulier, waarin de klager de klacht omschrijft, wat de klager beoogt te bereiken en welke stappen al ondernomen zijn om tot een oplossing te komen. (zie bijlage)

2.4 De klager is te allen tijde gerechtigd de klacht in te trekken. De klager dient hiervan schriftelijk mededeling te doen aan de directie.

2.5 Voor klachten kunt u ook altijd rechtstreeks terecht bij de Geschillencommissie Kinderopvang, Bordewijklaan 46, Postbus 90 600, 2509 LP Den Haag, (www.degeschillencommissie.nl).

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	59

Artikel 3

Behandeling van de klacht

3.1 De directie beoordeelt of de klacht zoals door de klager ingediend in behandeling genomen kan worden. Indien de klacht naar oordeel van de directie niet in behandeling genomen kan worden deelt zij dit zo spoedig mogelijk schriftelijk en met redenen omkleed aan de klager mede.

3.2 Indien de klacht in behandeling wordt genomen kan de directie beide partijen, zowel de klager, als de pedagogisch medewerker oproepen voor een mondelinge behandeling.

3.3 Een mondelinge klacht indien gegrond verklaart, zal zo spoedig mogelijk worden behandeld, uiterlijk binnen een week na indiening.

3.4 Indien de directie het nodig oordeelt, of indien een van de partijen, medewerker of klant daarom verzoekt, zullen de partijen afzonderlijk worden gehoord.

Artikel 4

Beslissingen/maatregelen directie

4.1 Het resultaat, maatregel of oplossing van een ingediende gegrond verklaarde mondelinge klacht dient binnen 2 weken na afhandeling zichtbaar te zijn aan de klager.

4.2 Bij een schriftelijk ingediende klacht neemt de directie binnen 2 weken na indiening een beslissing over de gegrondheid van de klacht. Indien de klacht gegrond wordt verklaard, brengt de directie binnen 1 maand na indiening de klager schriftelijk in kennis van de aanbevelingen, eventuele maatregelen en oplossing t.a.v. de ingediende klacht.

Artikel 5

Periodieke rapportage

De directie maakt jaarlijks een overzicht zonder namen met vermelding van het aantal, de aard en inhoud van de ingediende klachten en eventuele aanbevelingen, maatregelen en/of oplossingen.

Artikel 6

Verslag

Zonnelicht brengt het klachtenreglement op passende wijze onder de aandacht van de klanten. Dit gebeurt op de volgende wijzen:

- Als toegevoegde bijlage in jaarmap
- Als onderdeel van website

Artikel 7

Wijziging reglement

Dit reglement is vastgesteld en kan worden gewijzigd of ingetrokken op voorstel van belanghebbenden, door de directie van het Zonnelicht.

Artikel 8

Slotbepalingen

8.1 In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directie naar redelijkheid en billijkheid.

8.2 Dit reglement treedt op 1 september 2008 als herziene versie in werking.

Artikel 9

Beroep

9.1 In het kader van de Wet Klachtrecht cliënten Zorginstellingen is Zonnelicht

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	60

aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang

9.2 Een klager kan bij de Geschillencommissie Kinderopvang in beroep gaan tegen genomen besluiten van de directie t.a.v. de afwikkeling van een klacht.

Geschillencommissie Kinderopvang, Bordewijklaan 46, Postbus 90 600, 2509 LP Den Haag, (www.degeschillencommissie.nl).

Bijlage 5

Risico inventarisatielijst			
Groep:			
Gezondheid	X	Veiligheid	X
Ziektekiemen		Binnenruimtes	
Persoonlijke hygiëne		Trap	
Infectieziekten		Vloeren	
Verschoenen en sanitair		Muren	
Anders, nl:		Garderobe	
Binnenmilieu		Deuren	
Binnenmilieu		Ramen	
Stoffering		Verwarming	
Vluchtige en schadelijke stoffen		Verlichting	
Geluidshinder		Elektra	
Huisdieren		Giftige stoffen	
Planten		Meubilair	
Schoonmaken		Speelgoed	
Anders, nl:		Verbranding	
Buitenmilieu		Sanitair	
Planten, steken en beten door dieren		Huisdieren	
Hygiëne in de zandbakken		Anders, nl:	
Klimaat		Buitenruimtes	
Anders, nl:		Speeltoestellen	
Uitblijven van medisch handelen		Materiaal	
Medisch handelen			

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	61

Handelen beroepskracht en medisch personeel		Omheining	
Anders, nl:		Anders, nl:	

Inventarisatielijst RIE		
Groep:		
Situatie waarbij er sprake is van mogelijk risico voor de veiligheid en/of gezondheid in het Kinderdagverblijf:	Datum inventarisatie: -----	In groepsoverleg besproken op (datum):
		Uitkomst groepsoverleg:
Omschrijf welke actie er is/wordt ondernomen om de situatie te verbeteren.	Wanneer is er actie ondernomen / gepland en wie draagt hier zorg voor?	Is er nog verdere actie nodig? Zo ja, benoem wanneer en wie daar zorg voor gaat dragen. Evalueer dit in het volgende overleg.
Ongevallenregistratie:		
1.		
2.		
3.		

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	62

Bijlage 6

Protocol uitstapjes met de auto of bus

In het programma van de BSO is er aandacht voor natuurbeleving. In de lijn hiervan is het voor beroepskrachten en mogelijk om met de BSO kinderen op uitstapje te gaan naar bijvoorbeeld een bos of natuurgebied. Op dit uitstapje gaan er in verband met het vierogenprincipe, minimaal 2 volwassenen mee. Dit kunnen minimaal twee beroepskrachten, of minimaal een beroepskracht en een stagiaire zijn. Het vervoer is met de auto.

Wanneer er een uitstapje is met een grotere groep kinderen van de BSO (met het aantal beroepskrachten naar het leidsters-kind ratio), dan kan er een bus gehuurd worden.

Het is alleen mogelijk voor de kinderen om mee te gaan wanneer er toestemming is van de ouders. Is deze er niet, dan blijven de kinderen onder begeleiding van een andere beroepskracht van de BSO in Zonnelicht. Voor uitstapjes die dichterbij Zonnelicht zijn en waarvoor geen extra vervoer nodig is, is geen toestemming van de ouders nodig, zoals uitstapjes naar de kinderboerderij of de natuurspeelplaats.

Bij uitstapjes wordt de volgende werkinstructie gevolgd:

Werkinstructie rondom uitstapjes met de auto of bus:

- Laat ouders het toestemmingsformulier uitstapjes met de auto of bus invullen, zodat je weet welke kinderen van jouw groep mee mogen gaan op een uitstapje met de auto of bus en welke kinderen er binnen Zonnelicht blijven.
- Bekijk samen met de planning op welke dag en met hoeveel kinderen en beroepskrachten je op uitstapje kunt gaan. Kijk hierbij ook welke beroepskracht binnen Zonnelicht de kinderen kan begeleiden die geen toestemming hebben om mee te gaan.
- Nodig de kinderen met toestemming (en eventueel ouders) schriftelijk uit. Breng ook de ouders van kinderen zonder toestemming op de hoogte. Misschien willen ze alsnog graag toestemming geven. Maak gebruik van een intekenlijst in het lokaal of voeg een antwoordformulier toe aan de uitnodiging om aan-en afmeldingen te registeren.
- Bij vertrek controleer je met behulp van een presentielijst of alle aangemelde kinderen aanwezig zijn. Tel het aantal kinderen zorgvuldig en regel wie met wie meereijdt.
- Begeleiding zal naar ratio en leeftijd afgesproken moeten worden.
- Spreek vooraf af, hoe de begeleiding op de plaats van bestemming plaats zal gaan vinden en spreek een ontmoetingsplaats af. Vraag de begeleiders om hun kinderen elk uur te tellen. In verband met het vierogenprincipe moeten op de plek van bestemming minimaal twee volwassenen bij de kinderen blijven.
- Spreek van te voren af wat er moet gebeuren als er iemand mist.
- Wissel mobiele nummers uit van de begeleiders.
- Laat iedereen (leiding, kinderen en ouders) altijd vanaf Zonnelicht vertrekken, zodat je de leiding en het overzicht over de groep kunt behouden.
- Er gelden regels voor het vervoeren van kinderen onder 12 jaar, welke hieronder beknopt

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	63

worden weergegeven:

-Alle kinderen moeten vastzitten in de gordel.

-Het is verplicht als bestuurder om een inzittende verzekering te hebben wanneer je kinderen vervoert. Check dit bij de ouders die rijden.

- Probeer indien mogelijk het uitstapje te beëindigen op Zonnelicht. Op deze manier kun je gezamenlijk afronden en kunnen de kinderen met hun eigen ouders naar huis gaan.
- Diegene die rijdt heeft een rijbewijs en geruime rij-ervaring (minimaal 2 jaar).
- Als je van het Zonnelicht weggaat, neem je de volgende dingen mee: EHBO-spullen, eigen mobiele telefoon of telefoon van Zonnelicht (laat weten op welk nummer je te bereiken bent), wc-papier, water, evt. rijstwafels/ crackers voor tussendoor, bekers om uit te drinken, zonnebrandcreme, reservekleding.
- Bij terugkomst geef je bij Yolande of Michel weer aan dat je er weer bent. Tijdstip van terugkomst is uiterlijk 17.00 uur.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
SR	YK	4.1.29	11-10-2022	11-10-2023	64